

Jämtlands läns landsting
Årsredovisning
2007

INNEHÅLL

Förord	4	Ekonomi	23
Snabbfakta	6	Uppföljning av ekonomiska mål	
Axplock från året som gått	7	Övrig uppföljning	
Motion på recept – ett grepp som patienterna uppskattar		Verksamhetens budgetavvikelser	
Stimulera till en hälsosam livsstil		Balansräkning	
Bra vård är säker vård		Finansieringsanalys	
Smartare vårdplanering med Meddix		Resultaträkning	
Bättre och mer kostnadseffektiv vård till äldre		Tilläggsupplysningar	
Ständig utveckling för att möta framtida behov		Noter	
Vårdrelaterade infektioner ska stoppas		Jämförelse av utfall under tre år (2005-2007)	
Miljö	11	Finansiella nyckeltal	
Koldioxidutsläppen minskar stadigt		Övrig jämförelse under fem år (2002-2006)	
Vi återvinner mer effektivt		Stiftelser och bolag - sammanställd redovisning	
Nu är våra handdukar ekologiska		Landstingsbostäder i Jämtland AB	
Kampen mot skadliga utsläpp fortsätter		Länstrafiken i Jämtlans län AB	
Energianvändningen - ett nollsummespel		Stiftelsen Jämtlands läns museum – Jamtli	
Fler matvaror är ekologiska		ALMI Företagspartner Jämtland AB	
Energiförbrukning		Bostadsrättsföreningen Åkerärtan	
Medarbetare	14	Bokslutsrapporter sammanställd redovisning	
Högt medarbetarindex och fler som tränar		Samverkansförbund och gemensam nämnd	38
Fler lägger tid på motion		Revisionsberättelse	39
Personalfakta		Ordlista	43

FÖRORD

Ökad tillgänglighet, fler nöjda medarbetare och färre sjukskrivningar. Det har varit grundbultarna under landstingsåret 2007. Vi har inte lyckats på alla punkter. Men det går framåt.

Ohälsotalen i länet har förbättrats även om vi fortfarande har de högsta ohälsotalen i landet. Åtgärder vi jobbat med under året är bland annat att inrätta fler livsstilsteam inom primärvården. Andelen invånare som kan få fysisk aktivitet på recept har också ökat, liksom familjecentralerna i länet. Landstingets roll i arbetet som sker inom ramen för Rådet för Regional Utveckling är också betydande när det gäller att finna samordning i frågan. Sammantaget gör dessa åtgärder att vi ser ljus på Jämtlands läns folkhälsa framöver, även om utvecklingen inte går fort så går den i rätt riktning.

Tillgängligheten och vårdplanering är en annan stötesten som vi jobbat intensivt med under 2007. Genom nya arbetsmetoder, tekniska lösningar och ändrade rutiner hoppas vi få bukt med långa telefonköer och väntetider. Positivt är att majoriteten av de som får tillgång till vård i länet är mycket nöjda med både bemötande, information och delaktighet.

En annan viktig vårdfråga under året stavas VRISS, (Vårdrelaterade infektioner ska stoppas i Jämtlands läns landsting). Arbetet fortgår till 2009 och målet är att minska vårdrelaterade infektioner med 50 procent.

Processarbetet har fortgått under året och idag är tre processer av 20 helt införda. Det handlar om Alkoholförebyggande insatser, Uppsökande tandvård och Vårdplanering. Många andra processer ligger långt fram i utvecklingen, bland annat Patientens väg in i vården och Stroke.

Landstinget har under året påbörjat arbetet med att delta i den regionaliserade läkarutbildningen. Det är ett arbete som vi har gott hopp om inför framtiden, och som också kan bidra till att rekryteringen av läkare till länet blir enklare. Detta kan också ses som en av många insatser för att utveckla vårt län. Under 2007 fortsatte också arbetet att tydliggöra landstingets regionala ansvar och arbete med den regionala utvecklingen. Många av våra egna verksamheter bidrar starkt till den utvecklingen, däribland länskulturen, skolorna – men också vården som har en given plats när vårt län skall uppfattas som attraktivt för företagsetableringar och inflyttning.

När det gäller vår egen personal är det glädjande att vi kan erbjuda marknadsmässigt bra löner inom de

flesta yrkesgrupper. Det är dessutom inte minst en viktig faktor när det gäller rekryteringen av nyckelpersoner inom specialistvården. Positivt är också att de flesta är nöjda med sitt arbete, dock har förtroendet för ledarskapet inom landstinget sjunkit, en trend som vi kommer att ta krafttag mot under 2008.

Ekonomi är en ständigt aktuell fråga och under året som gått kan vi konstatera att vi har ett överskott på 42,5 miljoner, ett resultat som är 31,3 miljoner kronor bättre än budget. Dessutom var Jämtlands läns landsting det enda landstinget i landet som inte visade någon volymtillväxt under året. Denna återhållsamhet kan till viss del förklara svårigheterna att klara tillgängligheten i vården.

Trots positiva siffror är det ekonomiska läget fortfarande svagt, delvis beroende på befolkningsminskning, åldersstruktur och minskat utjämningsbidrag. Därför fortsätter vi vårt intensiva arbete med att effektivisera verksamheten, både processmässigt och ekonomiskt. Bland annat är målet att få ner sjukskrivningarna i länet samt att färre patienter ska behöva söka vård utomläns.

Våra medarbetare har under året uppvisat en enastående lojalitet och ett stort engagemang – även när det gäller att implementera ibland obekväma besparingsåtgärder. Det är vår starka förhoppning att vi även under nästa verksamhetsår ska fortsätta att föra Jämtlands läns landsting framåt – mot en mer effektiv, säker och utvecklande verksamhet!

Robert Uitto
Landstingsstyrelsens
ordförande

Karin Strandberg Nöjd
Landstingsdirektör

SNABBFAKTA

Vision: God hälsa och positiv livsmiljö för alla i Jämlands län.

Verksamhet: Landstinget har specialiserad vård i nio områden; akuttvård, medicin, kirurgi, ortopedi, medicinsk diagnostik och teknik, hud/infektion/ögon/öron, psykiatri, barn/kvinna och reumatologi/hjälpmiddel/rehabilitering.

Länets primärvård bedrivs på ett 30-tal hälsocentraler och ett tiotal distriktsköterskemottagningar. I Åre och Krokombedrivs primärvården på intraprenad medan Hammerdal och Hede är medborgarägt. I Offerdal drivs hälsocentralen som personalkooperativ. I landstingets verksamhet ingår också folkandvård, landstingservice (måltider, lokalvård, journalarkiv med mera), kultur (till exempel länsteatern) samt utbildning och utveckling (med exempelvis naturbruksgymnasiet

och folkhögskolorna Bäckedal och Birka). Landstinget är också delägare i länstrafiken, läns museet och Almi Företagspartner.

Personal: Totalt har landstinget cirka 4000 anställda med 130 olika yrken.

Kostnader: År 2007 kostade landstingets verksamhet cirka 3,1 miljarder kronor. 93 procent av pengarna gick till hälso- och sjukvård.

Intäkter: Skatter 1,9 miljarder. Statsbidrag 0,8 miljarder. Verksamheternas intäkter var drygt 0,4 miljarder.

Skatt: Länsinvånarna betalar 10:15 kr per intjänad hundralapp i skatt till landstinget. Genomsnitt i landet är 10:78.

AXPLOCK FRÅN ÅRET SOM GÅTT

De största och viktigaste målet för landstinget i Jämtlands län är god vård för alla – på lika villkor. Vi arbetar ständigt på många nivåer för att detta ska både uppfyllas och utvecklas – på olika sätt. Förutom hälso- och sjukvården har vi därför en viss andel andra engagemang som rör allt från regional utveckling till kultur. Vår tro är att både hälsan och sjukvården främjas av att länet blir så attraktivt som möjligt för fler invånare. På det sättet kan vi bygga upp en stark bas för att utveckla vården, både den förebyggande och den akuta.

Här är ett axplock av det vi arbetat med under året för att stärka vår verksamhet och styra mot ett hälsosammare Jämtland.

Motion på recept – ett grepp som patienterna uppskattar

Under 2007 har personalen på 13 hälsocentraler fått utbildning kring FAR, fysisk aktivitet på recept. Det innebär att 57 procent av länets vuxna befolkning kan ha tillgång till motion utskrivet av läkare, en behandlingsform om visat sig ge goda resultat. Målet för 2007 var dock att 65 procent vuxna skulle ha tillgång till FAR, därför fortsätter satsningen.

– På grund av personalomständigheter har det varit svårt att få kontinuitet i utbildningarna, berättar Sofia Eriksson, FAR-samordnare och sjukgymnast.

– Men enligt en kartläggning bland hälsocentralerna så tycker man att utbildningen är bra. Det bekräftas också av andra utredningar som gjorts kring metoden. Visserligen kan en del tycka att det är besvärligt med ännu ett moment, att behöva skriva recept – men de flesta i personalen tycker ändå att det är ett positivt sätt att jobba på.

De patienter som ordinerats träning har också visat sig följa ordinationen i nästan samma grad som när man får ett recept på traditionell medicin.

Karin Junehag har arbetat med vårdutveckling i Jämtlands läns landsting och vid en enkät och djupintervjuer som utfördes under 2005–2006 visar det sig att patienterna som fått fysisk aktivitet på recept var väldigt nöjda.

– Många av dem jag intervjuade tyckte att receptet innebar en tankeställare, och »en spark i baken«. Dessutom fick många äldre och ensamma ett socialt sammanhang tack vare att de tillhörde en grupp, oavsett vilken motion man utövade så innebar aktiviteten också ett bra tillfälle att få träffa andra.

– Andra tyckte att det var positivt att det hände något annat i behandlingen än bara mer och mer mediciner.

Nu har alltfler hälsocentraler infört FAR och därmed får fler invånare tillgång till den biverkningsfria behandlingsmetoden.

TEXT: MALIN GUNNARSSON

Stimulera till en hälsosam livsstil

Även om ohälsotalet för länets befolkning har förbättrats under året så finns det fortfarande mycket att göra. Som en del i detta arbete har livsstilsteamerna utökats, och möjligheten att få fysisk aktivitet på recept har blivit tillgängligt för fler. Satsningen på familjecentraler har varit lyckad och numera finns familjecentraler i samtliga kommuner utom en.

Landstingets interna folkhälsoarbete har också utvecklats. För att främja medarbetarnas hälsa har man inrättat kompetenscentrum – Livsstil, en enhet som ska stödja hela hälso- och sjukvården med kunskap bland annat om kost, riskbruk och tobak.

Ett viktigt arbete kommande år är att arbeta för sänkta sjuktal, både inom landstinget och i hela länet.

AXPLOCK FRÅN ÅRET SOM GÅTT

God vård

En viktig prioritering under 2007 har varit att öka tillgängligheten, ett arbete som har gått framåt – även om det fortfarande behövs fler och större insatser. Enligt patientenkäter är dock patienterna mycket nöjda med vården,

och man har också högt förtroende för sjukvården i länet. Vårdplaneringen har också varit i fokus under året, och nya samordningsrutiner har utarbetats inom specialistvården, primärvården och kommunerna.

Bra vård är säker vård

Hur gör man när det blir för trångt? Nya rutiner minskar överbeläggning och ökar säkerheten för satellitpatienter.

Platsbrist och utplacering av patienter på andra avdelningar (satellitpatienter) är ett bekymmer som alla verksamhetsområden brottas med. På medicinavdelningen har man i snitt tio satellitpatienter per månad, men det har funnits perioder då antalet varit uppe i det fyrdubbla. Detta innebär alltid ett visst hot mot patientsäkerheten.

– Ligger det en kirurgpatient på medicinavdelningen, eller en hjärtpatient på ortopedien, innebär det alltid en säkerhetsrisk. Personalen på den andra avdelningen är inte vana vid den typen av patienter och ser inte alltid det som de ska se. Det tenderar att bli misstag, säger Lisbet Gibson, verksamhetsområdeschef för medicin.

Under 2007 formulerade chefer för alla verksamhetsområden tillsammans med vårdstrateg Anna-Kerstin Lejonklou nya rutiner för utplacering av satellitpatienter,

något som nu finns på pränt i ett dokument som samtliga verksamheter strävar efter att följa.

– Enligt den nya prioritetsordningen undviker vi att placera ut en nyinkommen patient på en annan avdelning. Bara patienter som personalen känner mycket väl till, och som är närmare utskrivning, ska få placeras ut.

För att generellt motverka överbeläggning och behov av att placera ut patienter på andra avdelningar, har man infört en del nya rutiner med förebyggande verksamhet. Bland annat görs tätare och bättre uppföljningar av tidigare hjärt-, mag- och tarmpatienter för att minska risken för akuta återfall.

– Vi ser redan att det har blivit mindre överbeläggning och färre satellitpatienter från oss, säger Lisbet Gibson.

TEXT: MI EDVINSSON

AXPLOCK FRÅN ÅRET SOM GÅTT

Effektivitet i verksamheten

Under 2007 har de senaste tre årens processorganisationen utvärderats. Arbetet har omfattat 20 processer inom hälso- och sjukvård, tandvård och folkhälsa. Tre processer är helt införda, och dessa återfinns inom alkoholfö-

rebyggande insatser, uppsökande tandvård och vårdplanering. Flera andra processer är under införande, bland annat gällande stroke, diabetes och patientens väg in i vården.

Smartare vårdplanering med Meddix

Ett gemensamt dataprogram minskar glappet mellan de olika vårdformerna och bäddar för en bättre vårdplanering. Med den nya modellen ökar både patientens trygghet och delaktighet.

Faxade papper kan försvinna. Folk kan vara svåra att få tag på i telefon. Kommunikation mellan kommun, hälsocentraler och sjukhusavdelning har inte alltid så fungerat så felfritt som behövs för att patienten ska känna sig trygg och veta vad som kommer att ske vid hemkomsten. Sedan december 2007 heter hjälpen Meddix. Meddix är ett dataprogram som alla numera har tillgång till – kommunen, primärvården och den specialiserade vården. Här skriver sjuksköterska och läkare från avdelningen in sina utlåtanden. Det gör också arbetsterapeut och sjukgymnast som gör sina bedömningar redan på sjukhuset. Via datorn kan kommun och hälsocentral ta del av den information som behövs för att vårdplanera patienten och även kommunicera tillbaka hur man tänker följa upp efter utskrivning.

– Det här är ett mycket säkrare sätt. Nu blir det inga glapp i överföringen till kommun och primärvård. Det är också tidseffektivt genom att man inte behöver sitta i möten, säger Mona Larsson, systemansvarig för Meddix.

För att göra vårdplaneringen ännu bättre har man börjat införa rutin med vårdplaneringssjuksköterska på avdelningarna. Denna sjuksköterska har personlig kontakt med både patienten, ansvarig vårdpersonal, arbetsterapeut och sjukgymnast och har ett övergripande ansvar för att allt som ska göras blir gjort till patientens bästa. Nu finslipar man användandet av datasystemet för att det ska bli ännu bättre.

– Tanken är att patienten i framtiden ska få en utskrift av vårdplaneringen med sig hem där det står vad som bestämts och vem som har ansvar, säger Mona Larsson.

TEXT: MI EDVINSSON

AXPLOCK FRÅN ÅRET SOM GÅTT

Bättre och mer kostnadseffektiv vård till äldre

Bättre vård till äldre som samtidigt kan minska kostnaderna – hur går det ihop? Läkemedelsgenomgångar och Mobil läkare är två av projekten som kan ge svar.

Under 2007 startade Jämtlands läns landsting och länets kommuner i samverkan ett flertal insatser inom vård och omsorg för äldre. Pengarna som ska finansiera kreativiteten är de statliga stimulansmedel som tilldelats både landstinget och kommunerna för ändamålet. Ett av samverkansområdena handlar om läkemedelsgenomgångar inom kommunernas särskilda boenden. Sjuksköterska, läkare, övrig vårdpersonal och apotekare går tillsammans igenom varje enskild patients alla utskrivna mediciner och ser till att patienten bara har de läkemedel och de doser som hon faktiskt har behov av.

– Kostnaderna kan bli mindre, men framför allt mår patienten bättre. För mycket mediciner eller för höga doser kan få patienten att må dåligt. Det kan exempelvis skapa yrsel och därmed öka risken för fallskador, vilket

i förlängningen också ger högre kostnader, säger landstingets projektsamordnare Anna-Karin Mattsson.

En annan nyhet är det projekt med mobil läkare som landstinget och Östersunds kommun har startat. Den mobila läkaren kan göra hembesök hos äldre och sjuka patienter som har svårt att ta sig till hälsocentral och akutvård. Vinsterna är ett bättre omhändertagande och mindre kostnader för transporter.

Under projektens gång ska man försöka hitta former för hur lyckade satsningar ska kunna leva vidare även i framtiden. Säkert kommer man också att identifiera flaskhalsar i övergången från lanstingsvård till kommunal vård som kommer att bli föremål för ytterligare förbättringsarbete.

– Man måste ha tålamod och se det här som ett arbete som ger större effekter på sikt, säger Anna-Karin Mattsson.

TEXT: MI EDVINSSON

AXPLOCK FRÅN ÅRET SOM GÅTT

Ständig utveckling för att möta framtida behov

Under 2007 har ett stort och viktigt arbete varit att slutföra arbetet med VAS, ett sammanhållet system för patientadministration. Alla användare är utbildade och systemet är nu infört vid alla kliniker och hälsocentraler.

Satsningen på Forskning och utveckling har också givit resultat under året, bland annat genom att Jämtlands läns landsting numera medverkar den planerade läkarutbildningen i regionen. Detta innebär förhoppningsvis att rekryteringen av läkare kommer att underlättas i länet.

Vårdrelaterade infektioner ska stoppas i Jämtlands läns landsting

Ovanstående rubrik förkortas VRISS-Z och är namnet på det genombrottsarbete som pågår i vårt landsting för att minska antalet vårdrelaterade infektioner.

I Jämtlands läns landsting har många framgångsrika förbättringsarbeten bedrivits enligt genombrottsmetoden. Det innebär i korthet att man ute i verksamheterna testar små konkreta förändringar i arbetssättet tills man uppnått önskat resultat. Under 2007 påbörjades VRISS-Z som knyter an till det nationella målet att halvera antalet vårdrelaterade infektioner. Enligt en beräkning gjord på hela riket, drabbas 10 procent av alla inlagda patienterna av en vårdrelaterad infektion, vilket är både onödigt och dyrt. I Jämtlands läns landsting pågår nu arbetet i 14 olika tvärprofessionella team där varje verksamhetsområde inom den specialiserade vården är representerat. Från primärvården deltar Frösö Hälsocentral. Varje verksamhet söker nu efter sina egna hygienbovar och finner sätt att effektivt hindra deras framfart. Det kan handla om minskat användande av kateter för att förhindra urinvägsinfektion, om rutiner för sättande av kanyler, patientbundna provtagningsredskap. Varje avdelning har sina bekymmer. Regler för handhygien och arbetskläder är något som omfattar alla landstingsanställda. Klockor, ringar, privata kläder och långärmade rockar är till exempel inte önskvärda i patientnära arbete.

– Kunskapen finns ju egentligen, men följsamheten har försämrats de senaste 15 åren, förmodligen på grund av minskad personal, mer stress och något mindre betoning på hygien i utbildningarna, säger vårdutvecklare Marie Norlén som leder teamen genom arbetet.

Teamens deltagare har aktualiserat gamla rutiner och skrivit ner nya, fått föreläsningar och tillverkat informationsmaterial. De har underlättat efterlevandet av hygienreglerna genom att till exempel sätta upp klocka på väggen och se till att det alltid finns lättillgänglig handsprit. Att med jämna mellanrum mäta hur mycket handsprit, pappershanddukar och handskar som gått åt, är ett sätt att se om personalen blir bättre på handhygien, och det har de. Varje team arbetar också med ett sakområde som de upplever problematiskt just i sin verksamhet när det gäller vårdrelaterade infektioner hos patienterna.

– Alla teamen har gjort klara förbättringar både när det gäller den basala hygien och klädrutiner. Nu fortsätter alla att jobba och förbättra fram till november 2008 då de ska presentera sina resultat. Då ska det nya förhoppningsvis vara befast i det vardagliga arbetet, säger Marie Norlén.

TEXT: MI EDVINSSON

MILJÖ

Regional hållbar utveckling genom samverkan

Arbetet med regional utveckling sker på flera olika nivåer inom landstinget. den politiska nivån har fokuserat på att verkställa målen i RUS, regionala utvecklingsstrategin och att påverka utformningen av EUs sammanhållningspolitik.

Övriga områden som arbetar med regionalutveckling har under året ökat utbildnings- och kulturverksamheten,

både i omfattning och kvalitet. På det sättet förbättras landstingets möjligheter att påverka länets utveckling i positiv riktning.

Miljöarbetet är en annan viktig utvecklingsfaktor som också har nått en god måluppfyllelse för året.

Koldioxidutsläppen minskar stadigt

Landstinget fortsätter sitt arbete med att minska utsläppen från bilar och andra transportsätt. Även om det går långsamt så visar trenden på att vi reser mer miljöekonomiskt.

– När det gäller koldioxidutsläppen från ambulanser och tjänsteresor så sjönk de 4 procent under 2007 jämfört med 2005. En stor anledning till sänkningen är att vi fått in fler etanol- och dieselfordon, (diesel släpper ut mindre koldioxid än bensin.) säger Jonas Pettersson, miljökoordinator på Jämtlands läns landsting.

– En annan viktig faktor som också bidrar till minskningen är att fler anställda gått Eco-driveutbildning och därmed hjälpt till att sänka landstingets koldioxidutsläpp.

Utbildningen sker kontinuerligt, och personal från alltfler enheter får kunskap i hur man kör miljöekonomiskt. I genomsnitt sänker en enskild förare bilens koldioxidutsläpp med 10 procent efter en genomgången kurs.

Vi återvinner mer effektivt

När det gäller återvinning satsar Landstinget numera på en mer specialiserad utbildning som gör att avfallet hanteras på ett bättre och mer ändamålsenligt sätt.

– Miljöutbildningarna håller vi ofta ute på enheterna, dels är det mer effektivt att vara med på en arbetsplatsträff än att vara i en stor hörsal, men framförallt blir inriktningen mer specialiserad på det viset. Folkandvården behöver ju till exempel annan kunskap om återvinning än administratörer. Men vi har också en mer allmän del där vi pratar om vår miljöpolicy, klimatet och så vidare.

Dock nåddes inte målet att 75 procent av alla anställda inom Landstinget skulle utbildas i miljökunskap under 2007. Utfallet blev istället 63 procent, något som vi aktivt försöker förbättra till nästa år.

Nu är våra handdukar ekologiska

Vid den nya upphandlingen av kläder, handdukar och lakan fick landstinget i Jämtland igenom ett krav på att alla textilier ska bestå av ekologisk bomull. Man har också lyckats få igenom en garanti på att de textilier vi använder inte får innehålla vissa skadliga kemikalier.

– Vi var bland de första i Sverige att ställa ekologiska krav, och varje år för vi in 5 procent ekologiskt i textilbeståndet. Som ett exempel innebär det 7000 handdukar per år.

– Nonylfenol ska inte heller finnas i våra textilier, det har vi fått garanti på från vår leverantör, berättar Jonas Pettersson som är landstingets miljökoordinator.

Under 2007 har arbetet för miljökoordinatorerna också blivit mer effektivt när det gäller upphandlingarna. Tidigare skulle varje enskild produktgrupp som innehöll miljöfarliga ämnen definieras, något som blev ganska tungrott. Istället plockar man numera ut hela upphandlingar. Under 2007 visade sig 11 av 30 upphandlingar vara intressanta ur miljösynpunkt. Det gällde till exempel livsmedel, plaster och textilier.

Fakta nonylfenol: Nonylfenol har en hormonrubbande effekt på fiskar, men de halter som uppmätts i svenska vatten tros inte vara skadliga för människor.

MILJÖ

Kampen mot skadliga utsläpp fortsätter

Av naturliga skäl släpper ett sjukhus ut en viss andel aktiv substans via avloppen. Det handlar till exempel om antibiotika, acetylsalicylsyra och östrogen. Allt detta klarar bakterierna i reningsverket av att bryta ner på egen hand, men det finns vissa substanser som är svårare att få bukt med.

– Under 2007 gjorde vi utförliga provtagningar på avloppsvattnet från sjukhuset och reningsverket, men även på sjövattnet. I dricksvattnet hittade vi ingenting farligt, men i sjövattnet fann vi små, små rester av två smärtstillande läkemedel samt ett blodtryckreglerande. De här aktiva substanserna är väldigt svårnedbrytbara, och även om de finns i väldigt låga halter så vet vi inte hur de påverkar ekosystemet, säger Jonas Pettersson, miljökoordinator vid Jämtlands läns landsting.

Arbetet med läkemedlens miljöpåverkan kommer att fortsätta under 2008. Mycket av jobbet handlar om att informera om medicinens påverkan på miljön till dem som förskriver läkemedel, men också att ge information till allmänheten så att mer överbliven medicin kan återvinnas via apoteket.

Energianvändningen – ett nollsummespel

Vi använder allt mindre värme och olja. Ändå har energiförbrukningen stått och stampat på samma nivåer sedan 2004. Anledningen är att vi istället förbrukar mer och mer el. Tekniktätheten ökar i samhället och det märks också inom landstinget. Fler datorer och fler maskiner köps in, något som i och för sig inte är helt av ondo.

– När det gäller medicinsk utrustning finns det inga krav avseende energiförbrukningen, och det kanske är tur – en hjärt-lungmaskin måste ju till exempel fungera tillfredsställande i alla lägen, säger Jonas Pettersson, miljökoordinator på Jämtlands läns landsting.

För att kompensera de energislukande apparaterna drar landstinget ner på energianvändningen inom andra områden istället. Man ersätter till exempel gamla belysningsarmaturer och fläktmotorer med nya energisnåla varianter, samt sätter in ljusdetektorer – allt för att minska elförbrukningen.

Fler matvaror är ekologiska

När det gäller ekologisk mat nådde landstinget sitt mål under 2007. 10 procent av våra livsmedel är numera ekologiska, en siffra som ständigt ska höjas för att utöka andelen mat som produceras på ett hälsosamt och miljömässigt hållbart sätt.

Marie Wuollet är enhetschef på landstingets kostenheter och hon ser att de ekologiska varorna efterfrågas alltmer, även nationellt.

– Vi tror att vi når nästa års krav på 15 procent ekologisk mat. Men sedan måste ju bönderna också ställa om, och det är inte alltid de hinner i takt med efterfrågan. Det tar lite tid att lägga om till kravodling. Dessutom begränsas vi av upphandlingarna, vi måste hålla oss till vår huvudleverantör – även om det skulle finnas till exempel ekologiskt, lokalt producerat kött så får vi inte köpa in det på grund av reglerna.

– Men via den nya upphandlingen 2009 har vi chansen att gå in och styra mer, vilket vi också planerar att göra, säger Marie Wuollet.

Under 2007 är det framförallt nötkött och fiskfilé som står för de utökade ekologiska andelarna i landstingets sortiment, men man har även ökat ordentligt på mjölksidan. När det gäller kaffe är redan en majoritet av det som köps in ekologiskt, och under 2008 kommer det vanliga kaffet att vara helt utfasat. Dessutom blir allt större andel kaffe etiskt märkt.

TEXT: MALIN GUNNARSSON

MILJÖ

Energiförbrukning

År	El kWh	Fjärrvärme kWh	Olja kWh	Nyckeltal kWh/m ²	Nyckeltal kg CO ² /m ²
2003	22 092	21 055	1 547	226*	9,9
2004	21 871	20 373	1 556	221*	9,7
2005	21 491	19 733	1 225	223*	9,3
2006	20 723	18 708	1 398	220*	9,6
2007	20 601	18 451	1 361	221*	9,4

* Omfattar all energianvändning, till exempel energi till ångtillverkning.

Jämförelsetal för elförbrukning mellan landsting 2007

Landsting	Elförbrukning kWh/kvm
Landstinget i Uppsala län	124,62
Maxvärde	124,62
Region Skåne	117,66
Stockholms läns landsting	117
Landstinget i Jönköpings län	109,12
Landstinget Blekinge	109,03
Landstinget i Östergötland	107,72
Landstinget Kronoberg	107,6
Landstinget Halland	107,6
Västra Götalandsregionen	106
Örebro läns landsting	103
Medianvärde	103
Landstinget i Sörmland	102,6
Medelvärde	102
Norrbottnens läns landsting	101
Landstinget i Kalmar län	99,92
Landstinget i Värmland	97,45
Gotlands kommun	95,9
Landstinget Västernorrland	91
Landstinget Gävleborg	89,26
Landstinget Dalarna	89,2
Jämtlands läns landsting	82,25
Landstinget Västmanland	82
Minvärde	82
Västerbottens läns landsting	–

MEDARBETARE

Attraktiva hälsofrämjande arbetsplatser

Landstingets lönepolitik har resulterat i att de flesta yrkesgrupper erbjuds marknadsmässigt bra löner, något som också lyfts fram av den statliga myndigheten Vinova som ett bra exempel på hur ett jämställt lönearbete kan bedrivas. Trots detta är det fortfarande svårt att rekrytera vissa specialiserade yrkesgrupper.

En annan viktig fråga som Jämtlands läns landsting också jobbar aktivt med är att minska sjukskrivningstalen. Långtidssjukskrivningarna har minskat, medan de korta har ökat. Arbetsmiljöinsatserna under 2007 har varit fokuserad mot att aktivt förebygga och rehabilitera, för att få tillbaka redan sjukskrivna.

Högt medarbetarindex och tydliga roller

En hälsofrämjande arbetsplats är en attraktiv arbetsplats där medarbetarna mår bra och dit det är lätt att rekrytera kompetent personal. Hälsa på jobbet innebär inte bara friskvård. Gott arbetsklimat, gott ledarskap, öppen dialog och rättvisa löner är minst lika viktigt.

Ett mål i landstingsplanen är att öka medarbetarnas nöjdhet kring arbetsmiljö, delaktighet, jämställdhet, mångfald och inflytande. Varje år genomförs en medarbetarenkät med hjälp av TEMO. I år skickades 3583 stycken ut och 2731 besvarades. Medarbetarindex, 60 procent, är i princip oförändrat sedan 2006 (61 procent). Det är fortfarande högre än för svenskt arbetsliv i stort, men på verksamhetsområdesnivå finns stora variationer. Medicin har ökat indexet mest, medan landstingsdirektörens staber sänkt sitt mest.

Medarbetarna trivs överlag med sina arbetsuppgifter och arbetskamrater och tycker att kompetensen tas tillvara bra. Roller, arbetsrutiner, ansvar och befogenheter upplevs som tydliga. Många anser dock att de inte får kompetensutveckling som de önskar och inte har goda utvecklingsmöjligheter i arbetet. Även uppföljning av mål inom egna enheten, revirgränser mellan medar-

betare samt samverkan såväl internt som med externa aktörer behöver förbättras. Delaktighet i landstingsövergripande utvecklingsarbete upplevs som låg, men högre inom den egna enheten. Även information inom egna enheten upplevs bra, men sämre mellan olika enheter och landstingsövergripande.

Generellt har gruppen 60 år och äldre högre medarbetarindex än de yngre, de är alltså mer tillfreds på arbetet än de yngre. Även övriga nyckeltal ligger högre bland de äldre. Åren 2005-2006 fanns större skillnad mellan de båda grupperna, som nu utjämnats. Det gäller de yngre medarbetare som hade lägre index i frågor om kompetensutveckling, oro för att inte klara arbetet, att idéer tas tillvara, arbetsfördelning, rutiner och närmaste chefs uppskattning för goda insatser. De yngre har dock fortfarande svagare resultat gällande information inom verksamhetsområdet och kännedom om mål och vision. De upplever också lägre delaktighet i utvecklingsarbetet inom den egna verksamheten, är oftare utsatta för sexuella trakasserier och anser inte heller i samma utsträckning att alla behandlas lika oavsett ålder.

TEXT: LINDA HENRIKSSON

Fler lägger tid på motion

Ett annat mål är större utnyttjande av friskvårdstimmar. Besöken på friskvårdsanläggningen Zefyren ökar och flera enheter har inrättat egna träningspass för personalen, vissa av dem schemalagda. Däremot är den registrerade nivån på uttag av friskvårdstimmar i det personaladministrativa systemet Palett fortfarande låg. Som åtgärd finns ett förtydligande av friskvårds-

reglerna i landstingets hälso- och arbetsmiljöstrategi 2008-2010. En grundpunkt är att mål för respektive medarbetares innehåll i friskvårdstiden ska sättas i överenskommelse med närmaste chef under ett utvecklingssamtal eller vid behov.

TEXT: LINDA HENRIKSSON

MEDARBETARE

Personalfakta

Antal anställda

Den 31 december hade landstinget 3 936 anställda med månadslön. Jämfört med året innan är det en minskning med 96 personer eller 2,4 procent. Merparten är kvinnor, i siffror handlar det om 77,2 procent kvinnor och 22,8 procent män. Antalet årsarbetare har minskat från 3 831 till 3 739, en minskning som motsvarar 2,4 procent. Men tittar man på perioden 1999 till 2007 har antalet anställda ökat med 139 personer eller 3,7 %.

Sysselsättningsgrad

Enligt landstingsplanen är målsättningen att heltid är en rättighet och deltid en möjlighet. Riktlinjer för detta mål fastställdes under året och börjar gälla 2008. Dessa riktlinjer ska skapa större förutsättningar för att uppfylla målsättningen.

Andelen deltidsanställda är i princip oförändrad, 16 procent år 2007, i jämförelse med 15,9 procent år 2006. Detsamma gäller medelsysselsättningsgraden, 94,9 procent jämfört med 95 procent året innan.

Utförd tid

Att följa utvecklingen av utförd tid är ett sätt att se hur verksamheten utvecklas och se eventuella förskjutningar i kompetens. Utförd tid är ett viktigt mått som ska ställas i relation till produktivitet och kostnadsutveckling.

Den utförda tiden har minskat med 33 999 timmar. Det innebär att målet att minska utförda tiden med 1 procent inte uppnåddes. Verksamhetsområdena barn/kvinna, psykiatri, primärvården i Krokom, kultur samt Landstingservice redovisar en minskning av utförd tid. Övriga områden redovisar en ökning. Överföringen av assistenter från Landstingservice till i princip samtliga verksamhetsområden försvårar dock jämförelser mellan åren 2005 och 2006. Orsaker till ökningen av den utförda tiden är bland annat konsekvenser arbetstidslagen inom vissa delar av ambulansverksamheten och medicinområdet. VM i Åre är ett annat exempel som gjorde att primärvården i Åre och akutområdet ökade sin tid. Inom Folktandvården har den utförda tiden för tandsköterskor ökat på grund av minskad frånvaro.

Övertid och mertid

Andelen övertid och mertid har minskat från 0,9 procent år 2006 till 0,7 procent år 2007. Det motsvarar en minskning med 11 342 timmar. Orsaker till minskning-

en är schemaförändringar, ökad tillgång till vikarier, samarbete samt ekonomiska restriktioner. Det finns också områden som redovisar en ökning som bland annat beror på vikarieproblem under sommaren.

Löneutveckling

Den allmänna löneutvecklingen för landstinget 2007 var 3,03 procent (762 kronor). I den siffran ingår alla medarbetare, även de som slutar och börjar under året. Den individuella löneutvecklingen var 3,58 procent eller 904 kronor. I den siffran ingår enbart medarbetare som är anställda vid båda mättidpunkterna.

I september gjordes en lönekartläggning och löneanalys utifrån Jämställdhetslagen. Efter några korrigeringar fanns inga osakliga löneskillnader som beror på kön i landstinget.

Personalkostnadsutveckling

Personalkostnaderna är landstingets största utgiftspost, ungefär 70 % av den totala budgeten. Här ingår bland annat lön, pensioner, kompetensutveckling, resor och traktamenten och företagshälsovård. Under 2007 ökade personalkostnaderna med 1,2 procent.

Sjukfrånvaro

Landstingets långsiktiga mål är att sjukfrånvaron ska vara maximalt 4,5 % av den totala arbetstiden år 2010. Målet för 2007 var 7 %, men där nådde landstinget inte ända fram även om alla verksamhetsområden utom sju har minskat sin totala sjukfrånvaro. Statistiken visar på 8,3 % i sjukfrånvaro jämfört med 8,5 % för 2006. Det innebär att 342 årsarbetare varit frånvarande på grund av sjukdom under kortare eller längre perioder till en kostnad av cirka 14 miljoner kronor.

Att minska sjukfrånvaron har flera syften, dels att ge den enskilde medarbetaren möjlighet till arbete och försörjning, dels att tillgodose landstingets behov av kompetens, fram för allt viktigt med tanke på kommande pensionsavgångar och därmed befarade rekryterings- och bemanningssvårigheter. Och så handlar det om att minska kostnaderna för sjuklön, rehabilitering och vikarier.

Positivt är att den långa sjukfrånvaron, mer än 60 dagar minskar med 0,8 %, men vi ser också att den korta sjukfrånvaron ökar något. Därför har arbetet med att följa upp så kallade tidiga signaler för risk att bli sjukskrivna intensifierats.

MEDARBETARE

Jämställdhet

Enligt landstingets jämställdhetsstrategi ska jämställdhetsperspektivet ingå som en naturlig del i den dagliga verksamheten och beaktas vid alla beslut. De flesta verksamhetsområden har inga egna mål utan anger att de arbetar utifrån den gemensamma strategin. I det praktiska arbetet handlar det främst om att anpassa arbetstidsmodeller och mötestider för att personalen ska kunna kombinera arbete, familj och fritid.

Ett av målen i jämställdhetsstrategin är att stimulera och ge förutsättningar för manliga medarbetare att ta ut föräldraledighet. Med den åldersstruktur och könsfördelning som finns inom landstinget är detta inte något problem, alla som söker har möjlighet att ta ut ledigheten.

Under året har riktlinjer tagits fram kring hur landstinget som arbetsgivare och medarbetare ska agera om det förekommer trakasserier och mobbing.

Personalfakta

Antal anställda

	2007	2006	2005	2004
Antal anställda	3 936	4 032	4 010	4 033
Antal årsarbetare	3 739	3 831	3 787	3 800

Sjukfrånvarotimmar och omräknat till årsarbetare 2007

Verksamhetsområde	2007 Sjukfrånvaro i % av arbetad tid	2007 Sjukfrånvaro i timmar	2007 Motsvarar antal årsarbetare (1730 tim)	2006 Sjukfrånvaro i % av arbetad tid	2006 Sjukfrånvaro i timmar	2006 Motsvarar antal årsarbetare (1730 tim)
JLL	8,3	591 595	342,0	8,5	600 775	347,3

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie avtalad arbetstid 2007

Verksamhetsområde	Sjukfrånvaro i % av arbetad tid	>60 dagar	<29 år	30–49 år	>50 år	Kvinnor	Män
JLL	8,3	75,4	5,3	6,7	10,4	9,6	4,2

Kostnad för sjuklön

Verksamhetsområde	2007 Kvinnor	2007 Män	2007 Totalt	2006 Kvinnor	2006 Män	2006 Totalt
JLL	11 034 157	3 211 256	14 245 413	9 789 883	3 378 169	13 168 052

Utförd tid

Att följa utvecklingen av utförd tid är ett sätt att se hur verksamheten utvecklas och följa eventuella förskjutningar i kompetens. Utförd tid är ett viktigt mått som ska ställas i relation produktivitet och kostnadsutveckling.

Verksamhetsområde	Utförd tid 2007	Utförd tid 2006	Differens omräknad i årsarbetare (1730 tim)	Andel övertid/mertid 2007	Andel övertid/mertid 2006
JLL	5 518 195	5 522 194	-19,7	0,7	0,9

Andel utbildningstimmar av utförd tid

I en kunskapsintensiv organisation och med en verksamhet som ständigt utvecklas är kompetensutveckling mycket viktigt. 10 av 17 verksamhetsområden har satt mål för sina utbildningstimmar. Målet varierar mellan 3 och 5 procent.

Verksamhetsområde	Andel utbildningstimmar i % av arbetad tid 2007	Andel utbildningstimmar i % av arbetad tid 2006
JLL	3,4	3,7

Nyttjande av bemanningsföretag*

Kategori	Antal tid (timmar)		Kostnader (tkr)
Läkare	2007	33 090	31 816,2
	2006	54 024	39 772,7
varav primärvård	2007	18 623	15 959,5
	2006	28 238	21 672,0
varav specialiserad vård	2007	14 467	15 856,3
	2006	25 786	20 848,0
Annan kategori (audionom, sjuksköterska, distriktssjuksköterska)	2007	694	855,0
	2006	3 655	2 766,0

*Bemanningsföretag anlitas när det inte är möjligt att bemanna med egen personal och för att upprätthålla medicinsk säkerhet samt vid arbetstoppar. Kostnaderna har sjunkit med cirka 13,5 mkr åren 2003-2007.

Löneutveckling för perioden 2007-01-01–2007-12-31

	Allmän löneutveckling i %	Allmän löneutveckling i kr	Individuell löneutveckling i %	Individuell löneutveckling i kr
JLL	3,03	762	3,58	904
Kvinnor	3,21	750	3,50	820
Män	2,48	778	3,79	1191

Den allmänna löneutvecklingen innehåller all personal både de som slutat och börjat under perioden. I individuell löneutveckling ska individen finnas vid båda mättpunkterna.

EKONOMI

Uppföljning av ekonomiska mål

För att långsiktigt kunna leva upp till verksamhetsidéen är det viktigt att fokusera på att leva upp till statens krav på god ekonomisk hushållning och på en hög kostnads-effektivitet. När effekterna av utfört arbete utvärderas innebär det att se i »backspiegeln« för att säkerställa att utvecklingen går i önskvärd riktning.

Landstingets ska uppnå resultat enligt nedan

Mätetal	Mål 2007	Utfall	Kommentar
Ekonomiskt utfall (mkr):	10,3	42,5	31 mkr bättre än budget och 20 mkr bättre än föreg. år
Kostnadsandel av totala intäkter	100 %	99 %	Bättre än budget. Långsiktigt mål är 98 %

Verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar får maximalt utvecklas enligt nedan för att säkerställa resultatutvecklingen

Mätetal	Mål 2007	Utfall	Kommentar
Verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar (mkr):	3 159,9	3 254	Kostnaderna ökade mer än budgeterat. Resultatet kunde ändå klaras genom ökade intäkter
Kostnadsökning	2,9 %	2,5 %	Målet är uppnått

Soliditeten ska uppgå till 46 %

(Eget kapital i förhållande till totala tillgångar.)

Mätetal	Mål 2007	Utfall	Kommentar
Landstingets soliditet (eget kapital i förhållande till totala tillgångar mätt i %)	46 %	47 %	Målet är uppnått

Kassalikviditeten ska uppgå till 1,16

(Likvida medel och kortfristiga tillgångar i förhållande till kortfristiga skulder.)

Mätetal	Mål 2007	Utfall	Kommentar
Landstingets kassalikviditet (likvida medel och kortfristiga fordringar/kortfristiga skulder)	1,16	1,25	Målet är uppnått

Resultat och kostnadsutveckling läkemedel

Totalt har läkemedelskostnaderna för 2007 ökat med 9,1 mkr (3 procent) jämfört med föregående år. Utfallet är 2 mkr högre än budgeterat. Primärvården redovisar ett överskott mot budget med 4,9 mkr medan den specialiserade vården redovisar underskott med 6,9 mkr. För primärvården är det främst Krokoms, Åre och Östersund som uppvisar stora överskott, men även Berg och Härjedalen har en positiv budgetavvikelse. Inom den specialiserade vården redovisar områdena Barnkvinna och Kirurgi stora överskott medan Psykiatri är i balans och övriga områden redovisar underskott. Från och med januari 2007 inrättades enheten för läkemedelsekonomi (ELME) för att tillsammans med Läkemedelskommittén utgöra landstingsdirektörens strategiska resurs för läkemedelsfrågor.

Vård utanför länet

Landstinget köper högspecialiserad vård utanför länet, framförallt vid Norrlands universitetssjukhus i Umeå (NUS), men även från bland annat Akademiska sjukhuset (UAS), Sahlgrenska universitetssjukhuset och Karolinska sjukhuset. Kostnaderna för riks- och regionsjukvård uppgick till 220 mkr år 2007, vilket är en ökning med 13 mkr eller 6,3 procent.

Investering maskiner och inventarier

Investeringar i maskiner och inventarier uppgick år 2007 till 38,3 mkr. Inför 2007 hade samtliga verksamhetsområden investeringsplaner för totalt 47,9 mkr. Avvikelsen beror främst på att vissa investeringar har framflyttas i tiden och att det skett förseningar i investeringsbesluten. Den årliga investeringsvolymen för maskiner och inventarier har de senaste åren uppgått till cirka 40 mkr, med undantag för 2006 då motsvarande volym uppgick till 50,5 mkr. Inför 2007 ändrades redovisningsprincipen kring uthyrda hjälpmedel från Hjälpmedelscentralen (HMC). Från och med 2007-01-01 redovisas HMC:s hjälpmedel som anläggningstillgångar, från att tidigare kostnadsförts direkt vid anskaffningen. Årets investeringar avseende uthyrda hjälpmedel uppgick till 10 mkr.

EKONOMI

Investering i fastigheter

Investeringsutgifter avseende fastighetsinvesteringar uppgick till 63,7 mkr för 2007. Färdigställda investeringar aktiverades under året till ett värde av 54,9 mkr. Investeringsplanen för helåret var 111,6 mkr. Avvikelsen mot planen beror främst på att reservkraftsinvesteringen har försenats på grund av att upphandlingen överklagats samt att projektet fördröjades med anledning av förhöjda metallpriser. Reservkraftsprojektet är nu inplanerat att utföras etappvis fram till 2012.

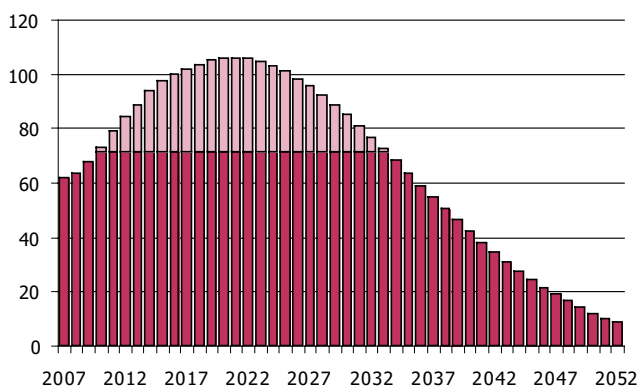
Större projekt som färdigställdes under 2007 är totalrenoveringen av hus 2 (gamla epidemisjukhuset), ombyggnationer av rygg- och medicinmottagningarna samt ombyggnation för ny MR-kamera.

Investering i pensionsportföljen

Investeringarna i pensionsportföljen ska utvecklas enligt följande: År 2007 50 Mkr, år 2008 70 Mkr och år 2009 70 Mkr. Under år 2007 placerades 116,1 Mkr i pensionsportföljen. I detta belopp ingår det som återstod att investera från 2006.

Under 2007 har de antaganden om livslängd som ingår i beräkningen av pensionsåtagandet förändrats. För samtliga generationer, utom de allra äldsta, antas livslängden bli flera år längre. Tillsammans med den sänkta diskonteringsränta som började tillämpas hösten 2006 vid beräkningen av pensionsåtagandet har det lett till en kraftig ökning av det bokförda värdet på pensionsåtagandet.

Pensionsportföljens mål

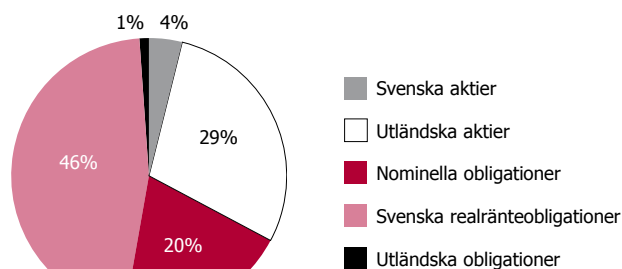

■ Täcks av landstinget ■ Täcks av fonderingen

Pensionsportföljens mål är att den ska täcka den del av pensionsutbetalningarna, avseende det totala pensionsåtagandet, som överstiger 87,1 mkr under tidsperioden 2012–2033. För att målet ska uppnås krävs att pensionsplaceringarna utvecklas minst lika bra som utbetalningstopparna. Portföljens konsolideringsgrad¹ ska vara minst 100 procent vid den tidpunkt då utbetalningar från portföljen startas. Konsolideringsgraden sjönk under 2007, från 105,3 procent till 103,3. Försämringen beror på den dåliga utvecklingen på aktiemarknaderna under 2007. Landstingets hade per 2007-12-31 en värdepappersportfölj som innehöll sammanlagt cirka 33 procent aktier och 77 procent räntebärande värdepapper.

Möjligheten att uppnå målet på längre sikt kan prövas genom simuleringar av pensionsportföljen. Resultatet blir att portföljen förväntas täcka i snitt cirka 118 procent av utbetalningstopparna om tio år. I placeringsreglementet finns en bestämmelse om etiska och miljömässiga hänsyn vid placeringar. I den nya obligationen har placeringar gjorts i aktieindexfonder, som utesluter investeringar i företag som inte uppfyller fondbolagens etiska krav.

Pensionsportföljen per 2007-12-31

¹ Den marknadsvärderade pensionsportföljen dividerad med de marknadsvärderade utbetalningstopparna enligt målet.

EKONOMI

Finansiella anläggnings- tillgångar i kr	Ränteplaceringar	Aktieplaceringar	Summa
Anskaffningsvärde 2006-12-31	285 425 061	73 164 999	358 590 060
Bokfört värde 2006-12-31 (efter nedskrivning)	285 425 061	73 164 999	358 590 060
Bokfört värde 2007-12-31 (efter nedskrivning)	316 842 613	157 850 750	474 693 363
Fördelning tillgångsslag (bokfört värde)	67 %	33 %	100 %
Genomsnittligt bokfört värde år 2007	301 133 837	115 507 875	416 641 711
Marknadsvärde 2007-12-31	315 013 498	153 192 300 ²	468 205 798
Orealiserad värdeförändring mot bokfört värde	-1 829 115 ³	-4 658 450 ⁴	-6 487 565
Reavinster/-förluster samt räntor år 2007	13 948 974	6 885 000	20 833 974
Avkastning (Realiserad och orealiserad i relation till till genomsnittlig finansiell placering)	4,0 %	1,9 %	3,4 %
Pensionsförpliktelser i kr			
Pensionsskuld per 2007-12-31	448 066 000		
Ansvarsförbindelse pensioner (2007-12-31)	2 238 416 000		
Totala förpliktelser	2 686 482 000		
Totala förpliktelser ./ finansiella placeringar (bokfört värde)	2 211 788 637		

Kortsiktig likviditetsförvaltning

Landstingets kortfristiga placeringar ska utgöra en buffert för variationer i betalningsströmmarna, samt ge en högre avkastning än bankräntan. De består därför till mer än 70 procent av certifikat och obligationer med relativt korta löptider. Under året har portföljen gett en realiserad årsavkastning på 4,35 procent, vilket

motsvarar en meravkastning på cirka 2,3 mkr. Om den orealiserade värdeförändringen på de mer långsiktiga, strukturerade instrumenten räknas in, uppgick årsavkastningen till 4,76 procent. I kronor motsvarar det en meravkastning på cirka 3,5 mkr. Om pengarna istället hade behållits på bankkontot skulle de ha gett 3,59 procent i genomsnitt under 2007.

2. Det teoretiskt långsiktiga värdet som återspeglar utvecklingen av de index som aktieindexobligationerna följer var högre än det marknadsvärde som redovisas i tabellen för två av aktieindexobligationerna. Det långsiktiga värdet uppgick till cirka 83 mkr, att jämföra med marknadsvärdet på cirka 80 mkr.

3. Landstinget väljer, enligt Placeringsreglemente för pensionsmedel, att

följa den kommunala redovisningslagen, 6 kap § 5, vilket innebär att anskaffningsvärdet för ränteinnehavet inte skrivs ned, då avsikten är att det ska behållas till förfall.

4. Förändringen avser marknadsvärdet på aktieindexobligationerna. Eftersom dessa är kapitalgaranterade på förfallodagen leder värdenedgången inte till någon nedskrivning av anskaffningsvärdet.

EKONOMI

Resultaträkning

Mkr	Budget 2007	Utfall 2007
Verksamhetens intäkter (not 1)	381,9	486,6
Verksamhetens kostnader (not 2)	-3 060,9	-3 163,0
Avskrivningar	-77,7	-90,6
Verksamhetens nettokostnader	-2 756,9	-2 767,0
Skatteintäkter (not 4)	1 949,8	1 979,3
Generella statsbidrag (not 5)	809,5	810,9
Finansiella intäkter (not 6)	29,0	37,9
Finansiella kostnader (not 7)	-20,4	-18,6
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	-11,2	42,5
Förändring av eget kapital (not 16)	-11,2	42,5

Landstinget redovisar ett resultat om 42,5 mkr för verksamhetsåret 2007. Den i november 2006 fastställda budgeten redovisade ett positivt resultat på 10,3 mkr.

Under våren fattades beslut om över- och under-skottshantering beträffande 2006 års resultat, vilket resulterade i ett negativt tilläggsanslag på 0,9 mkr. Det budgeterade resultatet höjdes därmed från +10,3 mkr till +11,2 mkr. I relation till den reviderade budgeten överstiger årets ekonomiska utfall budget med 31,3 mkr.

Verksamhetens nettokostnader överskred budget med -10,3 mkr medan den centrala finansieringen i form av skatteintäkter, generella statsbidrag och finansnetto blev 41,6 mkr bättre än budgeterat.

Skatteintäkterna totalt ligger 29,5 mkr över budget. Enligt anvisningarna skall skatteintäkterna ökas eller minskas enligt prognos framtagen av Sveriges kommuner och landsting (SKL) i december 2007. SKL:s decemberprognos för 2007 års skatteintäkter låg 40 mkr högre än vad som utbetalats under 2007, varför 40 mkr har uppbokats som intäkt i bokslutet. Slutavräkningen för 2006 års skatt blev 5,7 mkr lägre än vad som bokats i förra årsbokslutet. Detta har minskat årets skatteintäkter.

Försäljning av värdepapper under året har givit en reavinst på 6,9 mkr, övriga finansiella intäkter har blivit 2 mkr högre än budgeterat.

Nettokostnadsutvecklingen (verksamhetens intäkter minus verksamhetens kostnader) är 1,6 procent för 2007. Om jämförelsestörande poster 2006 exkluderas är nettokostnadsutvecklingen 2,4 procent.

Verksamhetens budgetavvikelser

Primärvård Krokomb	6,1 mkr
Primärvård Åre	2,0 mkr
Primärvård	-1,9 mkr
Akutvård	-10,9 mkr
BarnKvinna	11,9 mkr
HIÖÖ	-6,9 mkr
Kirurgi	-10,5 mkr
Medicin	-17,0 mkr
Medicinsk diagnostik/teknik	0 mkr
Ortopedi	-16,6 mkr
Psykiatri	-3,5 mkr
RHR	-14,5 mkr
Tandvård	0,8 mkr
Utbildning och utveckling	0,0 mkr
Kultur	0,2 mkr
Landstingsservice	16,4 mkr
Landstingsdirektör med staber	23,1 mkr
Plus-grupp	-1,5 mkr
Politisk organisation	-1,3 mkr
Patientnämnden	0,3 mkr
Revision	0,0 mkr
Motsedda utgifter	30,3 mkr
Finansiering (skatteintäkter, generella statsbidrag mm)	36,0 mkr
Summa utfall	42,5 mkr

EKONOMI

Balansräkning

Mkr	IB 2007-01-01	UB 2007-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
Immateriella tillgångar (not 8)	1,5	0,6
Mark och byggnader (not 9)	626,9	642,0
Maskiner och inventarier (not 10)	194,9	189,3
Finansiella anläggningstillgångar (not 11)	387,3	502,0
Summa anläggningstillgångar	1 210,6	1 333,9
Omsättningstillgångar		
Förråd (not 12)	21,6	14,6
Kortfristiga fordringar (not 13)	156,9	195,4
Kortfristiga placeringar (not 14)	416,7	382,4
Kassa och bank	87,8	80,9
Summa omsättningstillgångar	683,0	673,3
SUMMA TILLGÅNGAR	1 893,6	2 007,2
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		
Eget kapital		
Eget kapital (not 15)	886,0	908,7
Årets resultat (not 16)	22,6	42,5
Summa eget kapital	908,6	951,2
Avsättningar		
Avsättningar (not 17)	485,7	525,9
Summa avsättningar	485,7	525,9
Skulder		
Långfristiga skulder (not 18)	4,8	1,1
Kortfristiga skulder (not 19)	494,4	529,0
Summa skulder	499,2	530,1
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	1 893,6	2 007,2

EKONOMI

Ställda panter och ansvarsförbindelser

Ansvarsförbindelse pensioner inklusive särskild löneskatt	2 238,4 mkr
Ansvarsförbindelse pensioner inklusive särskild löneskatt till förtroendevalda	9,4 mkr
Förutsättningarna är att ingen förändring sker under nuvarande mandatperiod, beträffande vilka förtroendevalda som omfattas av rätten till visstidspension	
att nuvarande omfattning på uppdragen inte förändras (ökning respektive minskning påverkar beloppet)	
att de som omfattas avgår efter nuvarande mandatperiod (vid fortsättning ökar beloppet, respektive minskar om avgång sker tidigare)	
att utbetalning av visstidspension börjar i januari 2011 och pågår fram till 65 år samt att beloppet utbetalas utan samordning med övriga inkomster	
Borgensåtagande Landstingsbostäder	12,0 mkr
Jämtlands läns landstings andel i Transitio AB är 50 miljoner	8 000 mkr
Jämtlands läns landsting är solidariskt ansvarig för en borgensförbindelse om 8 000 mkr, avseend Transitio AB (tågfordon Mittlinjen Länstrafiken)	

Förvaltningsuppdrag 2006-12-21

Förvaltade fonders och stiftelsers tillgång	13,1 mkr
---	----------

Finansieringsanalys

	Mkr
Efter det att löpande utgifter betalats återstår	166,1
Vi har sålt kortfristiga placeringar	34,3
Vi har sålt anläggningstillgångar för	147,4
Vi har ökat kortfristiga skulder	34,6
Vi har minskat utlåningen	1,5
Medel att investera eller amortera på skulder	383,9
Vi har investerat i byggnader, maskiner och IT-utveckling samt immateriella tillgångar	-100,5
Vi har investerat för att möta kommande pensionsutbetalningar	-255,2
Vi har amorterat på skulder	-3,7
Vi har ökat bidningen i lager och kortfristiga fordringar	-31,4
Minskning av kassan	-6,9

EKONOMI

Tilläggsupplysningar

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Lagen om kommunal redovisning (1997:614) samt i övrigt enligt de rekommendationer som Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) gett ut. Med utgångspunkt från detta har redovisningen skett enligt god redovisnings-sed.

Värderingsprinciper med mera

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Periodiseringar

Periodiseringar utförs för att säkerställa balansräkningen och ge en rättvisande bild av den finansiella ställningen och resultatet. Intäkter och kostnader av väsentlig storlek har periodiserats till rätt räkenskapsår enligt väsentlighets- och matchningsprincipen.

Redovisning av skatteintäkter

Skatteintäkterna har periodiserats och redovisats enligt RKR:s rekommendation nummer 4:2 och specificeras i not nr 4.

Redovisning av pensioner och avsättningar

I enlighet med Lagen om kommunal redovisning (1997:614) 5 kap 4§ och 6 kapitlet 11§, samt RKR:s rekommendationer redovisas Landstingets pensioner i bokslutet enligt den blandade modellen. Det innebär att all pension som intjänats före år 1998 inklusive löneskatt inte tas upp som avsättning i balansräkningen utan redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen. De pensionsåtaganden som tjänats in efter 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen. Värdering och beräkning av skulden har skett av KPA (Kommunernas Pensions AB).

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting har beslutat att rekommendera kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund att följa de nya riktlinjer för beräkning av pensionsskuld som utarbetats inom förbundskansliet – RIPS07. Dessa riktlinjer ersätter den tidigare P-finken 2000. De nya riktlinjerna är förelidda av det kommunala pensionsavtalet KAP-KL. De innebär även förändringar i de försäkringstekniska antagandena i pensionsskuldberäkningen. RKR normerar detta i sin rekommendation nr 17 som gäller från räkenskapsåret 2008 men tidigare tillämpning uppmuntras. Jämtlands läns landsting har i årsbokslutet 2007 tillämpat RIPS.

Patientskadereserven har också redovisats som avsättning i balansräkningen och har beräknats av Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF).

Pensionsåtagande för förtroendevalda

Förtroendevalda med en uppskattad sysselsättningsgrad på minst 40 procent omfattas av ett särskilt avtal om pensionsförmåner. Pensionen beräknas till cirka 65 procent av genomsnittet på de årsarvoden som utbetalats två år före avgång. För full pension krävs minst 12 års uppdrag och minst en mandatperiod. Visstidspension utbetalas för tid före 65 års ålder. Från 65 eller 67 års ålder omräknas pensionen till ålderspension. Landstinget har för närvarande 5 förtroendevalda med rätt till pension vid avgång. För tid före 65 års ålder samordnas visstidspensionen med eventuella förvärvsinkomster.

Investerings- och avskrivningsprinciper för anläggningstillgångar

Enligt landstingets investeringsstrategi ska en investeringsutgift uppgå till ett halvt prisbasbelopp för att avskrivning ska få göras. Investeringar under det beloppet kostnadsförs direkt. För att en tillgång ska klassas

EKONOMI

som en anläggningstillgång ska värdet ska vara över ett halvt prisbasbelopp och nyttjandetiden ska vara minst 3 år. Hjälpmedelscentralen klassar allt som finns ute hos brukare som anläggningstillgång även om det oftast inte uppgår till ett halvt prisbasbelopp, till exempel en rollator eller en säng.

När det gäller anskaffning av flera inventarier, med ett naturligt samband, ska anskaffningen avse det samlade anskaffningsvärdet. Materiella anläggningstillgångar upptas till anskaffningsvärdet minskat med eventuella investeringsbidrag och avskrivningar. Avskrivning sker således inte på tillgångarnas bidragsfinansierade del.

Avskrivning sker över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Nedskrivning sker vid bestående värdenedgång. Följande avskrivningstider har tillämpats.

Anläggningstillgångar	Nyttjande period år
Datautrustning, rollatorer, gästolar, gåbord, datorer	3
Kopieringsmaskiner och fordon, dialysutrustning, rullstol permobil	5
Immateriella tillgångar samt hjälpmedel	5
Medicinskt teknisk utrustning, jord- och skogsbruksmaskiner, tunga fordon	7
Sängar, sänglyftar	8
Övriga inventarier, t ex dentalutr, kuvös, steriliseringsutrustning, strålterapi	10
Fastigheter	30
Fastigheter under 100 basbelopp	10

För mark, pågående ny- om- och tillbyggnad av byggnader samt konst sker ingen planmässig avskrivning.

Redovisning av finansiella anläggningstillgångar

Landstingsfullmäktige har i *Placeringsreglemente för förvaltning av pensionsmedel* beslutat att landstinget strikt ska följa den kommunala redovisningslagen (KRL) 6

kap § 5 som anger att en anläggningstillgång ska skrivas ned om värdenedgången kan antas vara bestående. Obligationerna i den värdepappersportfölj som förvaltas för att möta framtida pensionsutbetalningar har ett garanterat värde på förfallodagen. Avsikten är att de ska behållas till förfall. Detta innebär att landstinget inte skriver ned det bokförda värdet i de fall, då obligationsinnehavets marknadsvärde understiger anskaffningsvärdet.

Finansiella omsättningstillgångar

Finansiella placeringar i räntebärande värdepapper värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen.

Varulager och förråd

Inventeringen skall göras av alla förråd/lager med undantag av köksförråd, medicinförråd, avdelningsförråd samt smärre förråd av omsättningskaraktär med ett värde som bedöms underskrida 50 tkr. Alla inventerade lager skall uppbokas. Lager av olja och flis för löpande användning ska alltid inventeras.

Lagret ska värderas till senast kända anskaffningsvärde exkl. moms. När det gäller förråd med systemstöd, till exempel Economa Lager, värderas lagret till faktiskt anskaffningsvärde enligt FIFO. Begagnade, användbara hjälpmedel värderas till halva anskaffningsvärdet av motsvarande nytt material. Inventeringslistorna ska visa lagerställningen per den 31 december. Inkursansavdrag görs med 3 % av samtliga lagertillgångar enligt försiktighetsprincipen.

Fordringar och skulder

Kortfristiga fordringar och skulder har en löptid på upp till ett år eller kortare från balansdagen. Övriga är långfristiga.

EKONOMI

Skuld personalen

Landstingets skuld till personalen i form av semesterlöneskuld, upplupen övertid, jour och beredskap samt tillhörande upplupen arbetsgivaravgift, har värderats och redovisats som kortfristig skuld enligt löneläget 2007-12-31 och gällande arbetsgivaravgifter för 2008.

Redovisning av leasing

Rådet för kommunal redovisning har utfärdat en rekommendation (Nr 13.1 2006) kring redovisning av leasingavtal. Rekommendationen skiljer på två typer av leasingavtal, finansiella eller operationella.

Ett finansiellt leasingavtal kan sägas motsvarar ett köp av objektet i fråga medan ett operationellt leasingavtal motsvarar hyra av objektet.

Avgörande för klassificeringen av leasingavtalen är i vilken omfattning de ekonomiska risker och fördelar som är förknippade med ägandet av det aktuella leasingobjektet finns hos leasegivaren eller hos leasetagaren. Vid klassificeringen skall väsentlighetsprincipen tillämpas. Om avtalets värde är obetydligt får leasingavtalet redovisas som ett operationellt avtal, oavsett hur det klassificeras.

Finansiella leasingavtal skall redovisas i resultat och balansräkningen medan det för operationella leasingavtal föreligger upplysningsplikt.

Avtal tecknade före den 1 januari 2003 får klassificeras som operationella. Jämtlands läns landsting har enligt rekommendationen klassificerat samtliga leasingavtal inklusive fastighetshyresavtal längre än tre år som operationella leasingavtal.

Leasing	2007
Under året har landstingets leasingavgifter uppgått till	52,9 mkr
varav hyror fastigheter	35,5 mkr
Framtida leasingavgifter för icke uppsägningsbara leasingavtal förfaller till betalning enligt följande	
Leasing inom 1 år	50,3 mkr
varav hyror fastigheter inom 1 år	36,2 mkr
Leasing inom 2 till 5 år	124,9 mkr
varav hyror fastigheter inom 2 till 5 år	112,4 mkr
Senare än 5 år	Saknar uppgift

Landstingsdirektören beslutade i oktober 2007 att leasing i huvudsak inte är tillåtet. Undantaget är leasing av funktionsavtal Telia och fastighetshyror samt av personbilar, där förmånliga momsregler gör att leasing är att föredra och samma regler som tidigare därför gäller. Principen om förbud mot leasing kan i undantagsfall frångås om leasing medför stora andra positiva värden. Beslut om leasing istället för köp ska då alltid fattas av landstingets economichef.

EKONOMI

Noter

Not 1 Verksamhetens intäkter (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Verksamhetens intäkter			
enligt driftsredovisning	1 010,2	1 025,2	953,2
Avgår jämförelsestörande post	0,0	-29,9	0,0
Avgår interna intäkter	-523,6	-544,2	-542,3
Summa exklusive jämförelsestörande post	486,6	451,0	410,9
Patientintäkter och andra avgifter	95,6	91,0	86,8
Försäljning av hälso- och sjukvård, exkl. tandvård	97,4	80,1	76,9
Försäljning av tandvård	11,1	9,2	9,7
Försäljning inom regional utveckl.	45,9	47,0	47,2
Försäljning av medicinska tjänster	3,1	3,0	2,8
Försäljning av tekniska tjänster	25,2	25,7	24,0
Försäljning av material och varor	46,5	47,0	41,8
Erhållna bidrag	122,4	94,8	85,2
Övriga intäkter (2006 inkl. reavinst Landstingsborgern 13,8 mkr)	39,5	53,2	36,5
Summa	486,6	451,0	410,9

Not 2 Verksamhetens kostnader (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Verksamhetens kostnader			
enligt driftsredovisning	3 777,2	3 747,4	3 618,3
Avgår interna kostnader	-523,6	-544,2	-542,3
Avgår avskrivningar	-90,6	-76,8	-75,5
Summa	3 163,0	3 126,4	3 000,5
Kostnader för personal och förtroendevalda	1 756,0	1 731,9	1 668,9
varav utvetalda pensioner			
uppgår till (inkl nedanstående)	64,3	48,3	48,7
– varav särskild ålderspension, garantipensioner & visstidspension			
– varav särskild ålderspension, särskild avatalspension, garantipensioner	5,6		
– varav visstidspension	1,3		
Köp av verksamhet	311,0	292,9	273,9
Verksamhetsanknutna tjänster	113,9	118,5	106,5
Läkemedel	386,1	372,9	352,1
– varav läkemedel inom läkemedelsreformen	263,9	268,3	259,7
Material och varor	97,8	114,1	103,0
Lämnade bidrag	123,6	116,5	104,5

Övriga verksamhetskostnader	374,7	379,8	391,5
– varav lokal- och fastighetskostnader	80,1	80,5	84,4
– varav sjukresor	54,3	54,3	50,7
– varav försäkringsavgifter och övriga rikskostnader	16,8	18,8	17,5
– därav kundförluster	2,7	2,2	2,2
Summa	3 163,0	3 126,4	3 000,4

Not 3 Jämförelsestörande poster

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Avgår reavinster	0,0	-13,8	0,0
Avsättning till pensionsskulden p.g.a. ändrat dödlighetsantagande	0,0	35,0	0,0
Förändrat ränteantagande pensionsskuld	0,0	27,0	0,0
Avsättning till pensioner p.g.a. ÄDEL-överrenskommelsen	0,0	3,0	0,0
Omstruktureringskostnader	0,0	0,0	36,4
Nedskrivning av bokfört värde av fastighet	0,0	0,0	0,0
Ändrad redovisningsprincip HMC	0,0	-29,9	0,0
Summa	0,0	21,3	36,4

Not 4 Skatteintäkter (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Landstingsskatt	1 945,0	1 876,4	1 818,2
Prognos bokslutsår	40,0	15,0	-23,0
Justeringspost tidigare år	-5,7	14,7	-4,2
Summa	1 979,3	1 906,1	1 791,0

EKONOMI

Not 5 Generella statsbidrag (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Särskilt bidrag till hälso- och sjukvård	0,0	0,0	0,0
Särskild ersättning rehabilitering och behandlingsinsatser	1,7	1,7	1,7
Sysselsättningsstöd	0,0	29,9	31,1
Läkemedelsbidrag*	307,7	301,1	290,9
Utjämningsbidrag			
Inkomstutjämnning	323,1	313,6	309,9
Kostnadsutjämnning	9,2	32,6	49,8
Generellt statsbidrag	124,3	124,4	124,7
Införandetillägg	31,9	40,7	51,8
Nivåjustering	13,1	-17,9	-21,0
Summa	810,9	826,1	838,9

* Tidigare låg läkemedelsbidraget under verksamhetens intäkter

Not 6 Finansiella intäkter (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Utdelningar	0,0	0,2	1,0
Bankränta	3,5	2,3	2,5
Ränta utelämnade lån	0,2	0,0	0,0
Ränta på kortfristiga placeringar	9,4	10,7	9,4
Ränta på finansiella anläggningstillgångar	14,0	5,3	3,6
Realisationsvinst vid försäljning av finansiella anläggningstillgångar	6,9	7,2	17,6
Realisationsvinst vid försäljning av finansiella omsättningstillgångar	3,7	0,5	0,0
Ränta på kundfordringar	0,3	0,3	0,2
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,0	1,0
Summa	37,9	26,5	35,3

Not 7 Finansiella kostnader (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Ränta på lån	-0,1	-0,2	-0,3
Ränta på leverantörsskulder	-0,1	-0,2	-0,3
Realisationsförlust på försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0
Nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0
Nedskrivning av landstingets andel i Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF)	-1,4	0,0	0,0
Räntedel årets pensionskostnader	-16,9	-12,8	-11,0
Övriga finansiella kostnader	-0,1	-0,6	-0,5
Summa	-18,6	-13,8	-12,1

Not 8 Immateriella tillgångar (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Nyanskaffning	0,0	0,0	2,9
Avskrivningar	-0,8	-0,8	-0,7
Avyttringar	0,0	0,0	-0,2
Rättning	0,0	0,0	-1,3
Förändring av bokfört värde	-0,8	-0,8	0,7
Akkumulerad anskaffning	11,1	11,2	11,2
Akkumulerad avskrivning	10,5	9,7	8,9
Bokfört värde	0,6	1,5	2,3

Not 9 Mark och byggnader (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Nyanskaffning	52,2	32,7	45,1
Avskrivningar	-37,2	-33,6	-33,9
Avyttringar	0,0	-8,5	-1,3
Nedskrivning	0,0	0,0	0,0
Förändring av bokfört värde	15,0	-9,4	9,9
Akkumulerad anskaffning	1 228,5	1 178,3	1 172,0
Akkumulerad avskrivning	586,6	551,4	535,7
Bokfört värde	642,0	629,9	636,3

Not 10 Maskiner och inventarier (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Nyanskaffning	48,3	76,9	35,9
Avskrivningar	-52,7	-42,4	-40,8
Avyttringar	-1,2	-1,7	-1,0
Nedskrivning	0,0	0,0	0,0
Rättning	0,0	0,0	1,4
Investeringsbidrag	0,0	0,0	0,0
Förändring av bokfört värde	-5,6	32,8	-4,5
Akkumulerad anskaffning	716,0	657,3	512,0
Akkumulerad avskrivning	526,7	462,4	349,8
Bokfört värde	189,3	194,9	162,2

EKONOMI

Not 11 Finansiella anläggningstillgångar (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Aktier och andelar			
Almi Företagspartner AB	0,5	0,5	0,5
Länstrafiken i Jämtlands län AB	4,0	4,0	4,0
HSB Brf Torvalla centrum (Torvalla Hälsocentral)	7,1	7,1	7,1
HSB Brf Åkerärtan (Odensala Hälsocentral)	1,3	1,3	1,3
Brf Lugnviks centrum (Lugnviks Hälsocentral)	2,0	2,0	2,0
Landstingsbostäder AB	7,5	7,5	7,5
Åsbygdens gymnasiums andelar i NNP ek.förening m fl	0,6	0,5	0,5
Övrigt diverse små andelar	0,1	0,1	0,1
Delsumma	23,1	23,0	23,0
Långfristiga fordringar			
har en löptid på ett år eller mer från balansdagen. Efter avdrag av 2008 års amortering, s m redovisas som kortfristig fordran, består långfristiga fordringar av utelämnade lån till:			
Landstingsbostäder AB	0,3	0,3	0,3
Länstrafiken i Jämtlands län AB	3,9	5,4	5,4
Delsumma	4,2	5,7	5,7
Placeringar för pensions- ändamål			
Anskaffningsvärde	474,7	358,6	293,4
Nedskrivning av anskaffningsvärdet	0,0	0,0	0,0
Delsumma och bokfört värde	474,7	358,6	293,4
Summa	502,0	387,3	322,1

Not 12 Lager och förråd (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Centralförråd	4,4	4,6	4,4
Övriga förråd	10,2	17,0	19,7
Summa	14,6	21,6	24,1

Not 13 Kortfristiga fordringar (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Kundfordringar	36,4	34,0	26,8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	84,2	81,9	44,4
Amorteringar på utlämnade lån			
Mervärdesskatt	11,6	26,2	22,2
Övriga kortfristiga fordringar	1,6	0,2	10,4
Fordringar hos staten	59,5	11,9	55,6
Skattekonto	2,1	2,7	1,5
Summa	195,4	156,9	160,9

Not 14 Kortfristiga placeringar (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Räntebärande värdepapper utgivna av:			
Svenska staten	5,6	5,6	0,0
Svenska kommuner och landsting	9,1	61,9	9,6
Banker och bostadsinstitut med rating om lägst A-/A3	120,2	97,7	93,8
Företag med lång rating om lägst A-/A3	41,3	10,0	115,1
Företag med lång rating om lägst BBB-/Baa3	20,0	12,0	41,1
Företag med kort rating om a-2, K1 eller p-2	85,6	103,6	55,0
Företag utan rating*	10,0	40,9	66,5
Strukturerade kapitalgaranterade instrument med rating om lägst A/A2	90,6	85,0	56,5
Summa	382,4	416,7	437,6

*Enligt reglementet för kortsiktig likviditetsförvaltning tillåts placeringar i två företag utan kreditrating – SP Fastigheter och Sveaskog.

Not 15 Eget kapital (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Ingående eget kapital	908,7	886,0	898,0
Rörelsekapital (omsättnings- tillgångar - korta skulder)	144,3	188,6	162,4
Anläggningsskapital (anläggnings- tillgångar - långa skulder och avsättningar)	806,9	720,1	723,6
Utgående eget kapital	951,2	908,7	886,0

EKONOMI

Not 16 Årets resultat enligt balanskravet (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Årets resultat	42,5	22,6	-12,0
Avgår reavinster	-7,4	-21,0	-17,9
Förändrad redovisningsprincip för hjälpmedel	0,0	-29,9	0,0
Avsättning till pensionsskulden p.g.a. ändrat dödlighetsantagande	0,0	35,0	0,0
Förändrat ränteantagande pensionsskuld	0,0	27,0	0,0
Avsättning till pensioner p.g.a. ÅDEL-överrenskommelse	0,0	3,0	0,0
Förändrad redovisningsprincip för centralförråd	0,0	0,2	0,0
Omställningskostnad som inte belastar balanskravet	0,0	0,0	36,4
Justerat resultat	35,1	36,9	6,5

Årets resultat av saldo mellan samtliga bokförda intäkter och kostnader samt skatter, statsbidrag och finansiella inräkter/kostnader. Eftersom resultatet även påverkar företagens eget kapital finns samma resultatbegrepp och till samma belopp med även i balansräkningen. I resultat enligt balanskravet får inte vinster (reavinster) vid försäljning av anläggningstillgångar tillgodoräknas. Man ska däremot räkna in förluster (reaförluster) vid försäljning av anläggningstillgångar. Möjlighet att åberopa synnerliga skäl finns.

Balanskravet innebär att ett negativt resultat för ett räkenskapsår skall regleras under de närmast följande tre åren. Fullmäktige skall anta en särskild åtgärdsplan för hur återställandet skall ske.

Reavinsten innehåller både reavinst vid försäljning av värdepapper (6,9 mkr) och inventarier (0,25 mkr) samt reavinst vid försäljningar hos hjälpmedelscentralen (0,24 mkr).

Not 17 Avsättningar (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Avsättning pensioner	360,6	301,9	253,5
- varav avsättning till garanti- pensioner & visstidspensioner	12,0	21,6	14,6
Avsättning särskild löneskatt	87,5	73,2	61,5
Avsättning till patientskadereserv	73,7	69,5	62,7
Avsättning övriga	4,2	41,1	16,6
- varav avsättning till pensions- skulden p.g.a. ändrat dödlighetsantagande	0,0	35,0	0,0
- varav avsättning till pensioner p.g.a. ÅDEL-överrenskommelsen	0,0	3,0	0,0
- varav extra avställning för utbetalning av 1998 och 1999 års individuella pension	3,5		
Summa	525,9	485,7	394,3

Årets avsättning för pensioner	58,7	48,4	52,7
- finansiella placeringar	116,1	65,2	77,6
varav placerat i aktiefonder	84,7	-32,7	51,3
varav placerat i räntefonder och obligationer	31,4	97,9	26,3
- medel använda i verksamheten, återlån	-57,4	-16,8	-24,9

Not 18 Långfristiga skulder (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Lån Riksförsäkringsverket	0,0	3,7	3,7
Lån Kammarkollegium	1,1	1,1	1,1
Summa	1,1	4,8	4,8

Not 19 Kortfristiga skulder (mkr)

	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005
Leverantörsskulder	131,5	134,1	139,4
Ankomstregistrerade fakturor	0,0	0,0	-7,0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	73,0	60,5	71,6
Preliminärskatt innevarande år	31,3	33,1	32,8
Semesterlöneskuld	81,6	118,0	112,0
Innestående jourkompensation	35,8	45,9	40,2
Innestående övertid	10,1	15,2	15,2
Upplupna löner	4,4	4,2	3,6
Upplupna sociala avgifter	87,9	30,3	30,1
Upplupna avtalsförsäkringar	0,3	0,0	3,3
Pension individuell del	47,6	38,6	37,8
Avräkning forskningsanslag	19,1	16,5	13,8
Amortering på anläggningslån	1,9	0,1	0,4
Momsskulder	1,4	1,6	1,3
Skulder till Staten	2,4	-5,7	48,5
Övriga skulder	0,3	2,3	3,0
Avräkningskonton	0,4	-0,4	0,1
Summa	529,0	494,4	546,1

EKONOMI

Driftredovisning

Driftredovisning är ett sätt att visa hur verksamhetens kostnader och intäkter är fördelade på landstingets kärnverksamheter Hälso- och sjukvård och regional utveckling. Kostnader och intäkter som inte under året bokförs direkt på någon av kärnverksamheterna fördelas ut efter schablon. Exempel på en kostnad som för-

delas ut är pensionsskuldökningen. Driftredovisningen är uppställd enligt den verksamhetsindelning som är framtagen av Sveriges kommuner och landsting. Driftredovisningen visar inom vilka verksamhetsområden resurserna använts under året. Nettoavvikelsen visar huruvida det använts mer än vad som budgeterats (-) eller mindre (+).

Område Mkr	Budget			Utfall			Netto- avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Netto	Kostnader	Intäkter	Netto	
Primärvård	888,9	183,4	705,5	878,2	191,4	686,8	18,8
Specialiserad somatisk vård	1 663,4	318,2	1 345,2	1 713,1	334,5	1 378,6	-33,4
Specialiserad psykiatrisk vård	237,5	34,5	202,9	214,4	36,0	178,4	24,5
Tandvård	152,6	84,2	68,5	155,7	85,4	70,3	-1,8
Övrig hälso- och sjukvård	359,2	129,0	230,2	401,4	148,3	253,2	-22,9
Politisk verksamhet avs. hälso- och sjukvård	154,2	124,6	29,6	155,5	123,3	32,2	-2,6
Utbildning	87,2	38,5	48,7	90,5	42,3	48,2	0,5
Kultur	67,4	5,7	61,7	66,6	5,8	60,8	1,0
Trafik och infrastruktur	62,8	28,2	34,7	68,8	39,6	29,3	5,4
Allmän regional verksamhet	29,0	2,8	26,2	29,4	3,2	26,2	0,0
Politisk verksamhet avs. regional utveckling	3,4	0,0	3,4	3,6	0,4	3,2	0,2
Summa	3 705,6	948,9	2 756,7	3 777,2	1 010,2	2 767,0	-10,3

Jämförelse av utfall under tre år (2005–2007)

Mkr	Utfall 2007	Utfall 2006	Utfall 2005
Verksamhetens intäkter (not 1)	486,6	451,1	410,9
Verksamhetens kostnader (not 2)	-3 163,0	-3 075,2	-2 964,1
Jämförelsestörande post (not 3)	0,0	-21,3	-36,4
Avskrivningar	-90,6	-76,8	-75,5
Verksamhetens nettokostnader	-2 767,0	-2 722,2	-2 665,1
Skatteintäkter (not 4)	1 979,3	1 906,1	1 791,0
Generella statsbidrag (not 5)	810,9	826,1	839,0
Finansiella intäkter (not 6)	37,9	26,5	35,2
Finansiella kostnader (not 7)	-18,6	-13,8	-12,1
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	42,5	22,6	-12,0
Förändring av eget kapital (not 16)	42,5	22,6	-12,0

EKONOMI

Finansiella nyckeltal

Olika kostnaders andel av skatteintäkter och generella statsbidrag	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004	Bokslut 2003
Verksamhetens nettokostnader exkl. avskrivningar	95,9 %	96,8 %	98,5 %	94,8 %	95,8 %
Avskrivningar	3,2 %	2,8 %	2,9 %	3,1 %	3,1 %
Finansnetto	-0,5 %	-0,5 %	-0,9 %	-0,5 %	-0,4 %
Summa	98,6 %	99,2 %	100,5 %	97,3 %	98,5 %

Så länge vi ligger under 100 % har vi ett positivt resultat.

Årets resultat (mkr)	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004	Bokslut 2003
Resultat enligt balanskravet	35,1	36,9	6,5	50,0	32,8
Redovisat resultat	42,5	22,6	-12,0	56,2	32,2

Investeringsvolym	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004	Bokslut 2003
Nettoinvesteringar exkl. finansiella investeringar relativt avskrivningar	109,2 %	109,8 %	110,6 %	112,6 %	171,1 %

När vi ligger över 100 % så är nettoinvesteringarna högre än avskrivningen.

Soliditet	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004	Bokslut 2003
Redovisat	47 %	48 %	48 %	52 %	55 %
Budgeterad	46 %	50 %	52 %	55 %	55 %

Med soliditet avses betalningsförmåga på lång sikt eller förmåga att stå emot förluster och konjunkturnedgångar. Definieras som den del av landstingets tillgångar som finansieras med eget kapital.
Soliditet = Eget kapital/Totalt kapital

Balanslikviditet	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004	Bokslut 2003
Redovisad	1,27	1,38	1,30	1,34	1,23

Med balanslikviditet avses betalningsförmåga på kort sikt, det vill säga förmåga att betala löpande utgifter. Likviditet är pengar på banken och omsättningstillgångar som snabbt kan omvandlas till pengar. Balanslikviditet är omsättningstillgångar inklusive varulager/kortfristiga skulder.

Kassalikviditet	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004	Bokslut 2003
Redovisat	1,25	1,34	1,30		
Budgeterad	1,16	1,04			

Kassalikviditet är omsättningstillgångar exklusive varulager/kortfristiga skulder.

EKONOMI

Övrig jämförelse under fem år (2002–2006)

Fem år i sammandrag	Bokslut 2007	Bokslut 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004	Bokslut 2003
Antal invånare 31 december (st)	126 937	127 020	127 028	127 424	127 645
andel 65 år och äldre (%)	20	20	20	20	20
Utdebitering i Jämtland (kr)	10,15	10,15	10,15	10,15	10,15
Genomsnitt samtliga landsting (kr)	10,84	10,82	10,81	10,76	10,53
Skatteintäkter (mkr)	1 979	1 906	1 791	1 733	1 681
Utjämningsystemet* (mkr)	811	826	839	550	562
Bruttodriftskostnader (mkr)	3 254	3 203	3 076	2 915	2 846
Bruttoinvesteringar (mkr)	356	301	274	259	283
Rörelsekapital (mkr)	144	189	162	171	94
pr invånare (kr)	1 137	1 488	1 278	1 344	736
Skuld 31 december** (mkr)	361	491	399	313	270
per invånare (kr)	2 844	3 866	3 142	2 459	2 115
Rörelsekapital/externa utgifter (%)	5	6	5	6	4
Soliditet (%)	47	48	48	52	55
Balanslikviditet	1,27	1,38	1,30	1,34	1,27
Personalkostnader*** (mkr)	1 692	1 677	1 620	1 530	1 461
Antal anställda****	3 936	4 032	3 972	4 016	4 038

* Inkl momsbidrag och avgift. Fr o m 2005 ingår läkemedelsbidrag.

** Avsättningar till pensioner, patientskadereserv, särskild löneskatt samt omstrukturering

*** Exklusive utbetalda pensioner

**** Ordinarie månadsanställda samt månadsanställda vikarier

STIFTELSE OCH BOLAG – SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

I landstingets årsredovisning ingår en redovisning av det samlade resultatet av förvaltningsorganisationen och de företag där landstinget har ett bestämmande inflytande. Det vill säga, en röstandel på minst 20 procent eller en kapitalandel på minst 20 procent. Dessa företag är Landstingsbostäder AB, Länstrafiken i Jämtland AB, ALMI Företagspartner i Jämtland AB och Stiftelsen Jämtlands Läns Museum.

Landstingsbostäder i Jämtland AB

Bostadsbolaget ägs helt och hållet av landstinget. Verksamheten bedrivs för landstingets verksamhetsområde, i första hand för att underlätta rekryteringar. För att minska miljöbelastningen köper bolaget endast grön el. I Östersund har bolaget 460 lägenheter på totalt 30 334 m². Bolaget äger också tio bostadsrättslägenheter i sju föreningar, varav en i Åre och resten i Östersunds kommun. Årets resultat efter bokslutsdispositioner uppgår till -3,1 mkr. Året innan var det 0,6 mkr.

Länstrafiken i Jämtlands län AB

Landstinget och länets kommuner äger hälften var av bolaget. Länstrafiken bedriver linjetrafik med buss, tåg och litet fordon inom Jämtlands län, samt interregional trafik i norrlandslänen. Verksamheten omfattar också godstrafik med terminaler i Östersund, Sveg, Funäsdalen, Hammarstrand och Strömsund under namnet Bussgods. Både trafik med buss och litet fordon sköts helt via ett hundratal trafikentreprenörer. Affärsidén är att erbjuda länet bra kollektivtrafik och godstransporter som främjar länets utveckling. Precis som de senaste två åren redovisar Länstrafiken ett nollresultat efter bokslutsdispositioner.

Stiftelsen Jämtlands läns museum – Jamtli

Östersunds kommun och Landstinget är huvudmän för Stiftelsen Jämtlands läns museum. Vid årsskiftet började Jamtli arbeta utifrån nya huvudmannadirektiv och en ny strategiplan med tio huvudmål som sträcker sig

från 2007 till 2010. Grundtanken är att Jamtlis starka sidor ytterligare ska stärkas och att Jamtli ska bli en europeisk förebild när det gäller kulturarvets roll i regional utveckling. Under året var antalet besökare 183 100, en ökning jämfört med 2005 då det kom 172 000 besökare. Det ekonomiska utfallet efter bokslutsdispositioner uppgår till 0,1 mk, att jämföra med 0,5 mkr år 2006.

ALMI Företagspartner Jämtland AB

Almi Företagspartner Jämtland AB ägs till 51 procent av moderbolaget Almi Företagspartner AB och till 49 procent av Jämtlands läns landsting. Moderbolaget ägs i sin helhet av staten via näringsdepartementet. Verksamhetsidén är att främja nyföretagandet, öka konkurrenskraften i företag och skapa ett mera dynamiskt näringsliv i länet genom marknadskompletterande finansiering och affärsutveckling till innovatörer, nyföretagare samt små och medelstora företag. Eftersom föregående strukturfondsperiod avslutades 2006 har inga nya strukturfondsprojekt bedrivits under 2007. Bolaget har under året beviljat lån och garantier till ett värde av 33 478 tkr till 44 företag. Resultatet efter bokslutsdispositioner uppgår 2007 till -1,7 mkr, jämfört med -0,9 mkr året innan.

Bostadsrättsföreningen Åkerärtan

Landstinget andel utgör 64 procent räknat på andelskapitalet. Föreningen äger Åkerärtan 1 och Kartboken 1 där bl.a. Odensala hälsocentral finns. Föreningens uppgift är att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att i föreningens hus upplåta bostäder för permanent boende och lokaler åt medlemmarna till nyttjande utan tidsbegränsning. Vidare har föreningen till uppgift att främja studie- och fritidsverksamhet samt att stärka gemenskapen och tillgodose gemensamma intressen och behov – främja serviceverksamhet med anknytning till boendet. Föreningens resultat uppgår 2007 till 0,2 mkr, året innan var det 0,3 mkr.

STIFTELSE OCH BOLAG – SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Bokslutsrapporter sammanställd redovisning

Resultaträkning

Mkr	Utfall 2007	Utfall 2006	Utfall 2005
Verksamhetens intäkter	636,3	588,5	547,6
Verksamhetens kostnader	-3 315,0	-3 211,1	-3 134,6
Jämförelsestörande post		-21,3	
Avskrivningar	-93,0	-77,0	-76,7
Verksamhetens nettokostnader	-2 711,7	-2 720,9	-2 663,7
Skatteintäkter	1 979,3	1 906,1	1 791,0
Generella statsbidrag	810,9	826,1	839,0
Finansiella intäkter	38,9	27,1	34,6
Finansiella kostnader	-20,2	-15,1	-12,2
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	37,2	23,3	-11,3
Latent skatt	0,4	-0,2	-0,2
Förändring av eget kapital	37,6	23,1	-11,5

Balansräkning

Mkr	IB 2007-01-01	UB 2007-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
Immateriella tillgångar	1,5	0,6
Mark och byggnader	677,4	691,2
Maskiner och inventarier	195,2	192,9
Finansiella anläggningstillgångar	375,0	505,7
Summa anläggningstillgångar	1 249,1	1 390,4
Omsättningstillgångar		
Förråd	22,2	15,1
Kortfristiga fordringar	175,8	205,6
Kortfristiga placeringar	416,7	382,4
Kassa och bank	113,9	102,3
Summa omsättningstillgångar	728,6	705,4
SUMMA TILLGÅNGAR	1 977,7	2 095,8
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		
Eget kapital		
Eget kapital	905,2	928,4
Årets resultat	23,1	37,6
Summa eget kapital	928,3	966,0
Avsättningar		
Pensioner	444,6	521,7
Latent skatt	0,8	0,3
Övriga avsättningar	41,1	4,2
Summa avsättningar	486,5	526,2
Skulder		
Långfristiga skulder	36,0	38,9
Kortfristiga skulder	526,8	564,6
Summa skulder	562,8	603,6
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	1 977,6	2 095,8

STIFTELSE OCH BOLAG – SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Ställda panter och ansvarsförbindelser

Ansvarsförbindelse pensioner inklusive särskild löneskatt	2 238,4 mkr
Föllingegården AB (borgen på lokaliseringslån)	1,5 mkr
Borgensåtagande Landstingsbostäder	12,0 mkr
Fastighetsintäckningar Landstingsbostäder	45,1 mkr
Jämtlands läns landstings andel Transitio AB är 50 mkr	8 000 mkr
Jämtlands läns landsting är solidariskt ansvarig för en borgensförbindelse om 8 000 mkr, avseende Transitio AB (tågfordon Mittlinjen Länstrafiken)	
Förvaltningsuppdrag 2007-12-31	
Förvaltade fonders tillgång	13,1 mkr

Finansieringsanalys

Den löpande verksamheten i mkr per år	Utfall 2007	Utfall 2006	Utfall 2005
Verksamhetens intäkter	671,7	649,7	574,8
Verksamhetens kostnader	-3 317,2	-3 222,3	-3 088,6
Verksamhetens nettokostnader	-2 645,5	-2 572,6	-2 513,8
Skatteintäkter och generella statsbidrag	2 790,2	2 732,2	2 630,0
Finansiella intäkter	39,1	27,2	35,9
Finansiella kostnader	-20,4	-15,1	-13,6
Skattekostnader		-0,2	-0,2
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	163,4	171,5	138,3
Ökn(-)/minskn(+) förråd och varulager	7,0	2,5	-2,6
Ökn(-)/minskn(+) kortfristiga fordringar & placeringar	-7,5	22,7	-25,0
Ökn(-)/minskn(+) kortfristiga skulder	34,3	-53,6	28,1
Kassaflöde från den löpande verksamheten	197,2	143,1	138,8
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i immateriella anläggningstillgångar		0	-3,0
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar			
Investering i materiella anläggningstillgångar	-105,1	-112,5	-81,3
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	1,6	25,3	0,4
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-255,2	-191,2	-190,6
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	145,9	133,0	131,1
Kassaflöde från den löpande investeringsverksamheten	-212,8	-145,4	-143,4
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Utlåning/ökning av långfristiga fordringar		0,2	0
Återbetald utlåning	1,5	-0,7	-0,4
Långfristig upplåning	6,3	0	0
Amortering skuld	-3,8	-0,2	-2,5
Minskning av långfristiga fordringar		0	0
Utdelning och övrig finansiering		0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	4,0	-0,7	-2,9
Årets kassaflöde	-11,6	-3,0	-7,5
Likvida medel vid årets början	113,9	116,8	124,3
Likvida medel vid årets slut	102,3	113,8	116,8
Förändring av likvida medel	11,6	3,0	7,5

STIFTELSE OCH BOLAG – SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Noter till sammanställd redovisning

Resultat- och balansräkning har konsoliderats med proportionell metod där de ingående företagen har följande vikter:

Landstingsbostäder AB	1,00
Länstrafiken i Jämtland AB	0,50
ALMI företagspartner	0,49
Stiftelsen Jämtlands läns museum	0,33

Resultat- och balansräkning är upprättade enligt Rådets för kommunal redovisning rekommendation nr 8.1 2002 vilket bland an-

nat innebär att latent skatteskuld i obeskattade reserver har redovisats som en avsättning. I övervägande delen av fallen finns en förklaring till posterna i noterna till landstingets resultat- och balansräkning.

Efter att böckerna stängts för 2007 uppdagades det att Landstinget har en för högt bokad fordran på cirka 600 tkr mot Läns- trafik. Fordran gäller NABO trafiken. Projektet avslutades under 2007 och gav ett plusresultat på 1 700 tkr. Bedömningen är att cirka 700 tkr kommer Landstinget till del från projektet men den fordran som ligger är på 1 300 tkr som var Landstingets insats i projektet.

SAMVERKANSFÖRBUND OCH GEMENSAM NÄMND

Gemensam nämnd, Närvård Frostviken

Nämnden driver landstingskommunal primärvård, inklusive ambulans, samt primärkommunal hemtjänst, hemsjukvård och LSS-verksamhet. Läkarbemanningen har till 40 procent skett med anställda vikarier och till 60 procent med läkare som hyrts in från bemanningsföretag. Distriktssköterskemottagningens besök har ökat med drygt 200 besök till 1 900 stycken. Ökningen antas bero på att läkarmottagningen var stängd under 10 veckor. Resultatet för 2007 är -1,2 mkr totalt, varav landstinget står för -0,4 mkr, det motsvarar landstingets andel enligt samverkansavtalet.

Norrandstingens regionförbund

De fyra Norrandstingen bildade ett gemensamt kommunalförbund 2005. I förbundsordningen anges att förbundet ska vara ett samverkansorgan i norra sjukvårdsregionen i syfte att tillvarata och utveckla gemensamma intressen inom hälso- och sjukvård, utbildning och forskning och därmed sammanhängande verksamheter. Förbundet kan också teckna avtal inom andra verksamhetsområden, till exempel medicinsk service. Under året har 15-tal olika frågor behandlats, till exempel: Hemställan om utökad läkar- och tandläkarutbildning i Norrland.

Avtal om regionsjukvård vid Norrlands Universitets sjukhus 2008–2010 och beslut om ett gemensamt regelverk med enhetliga avgifter för sjukresor från och med 2008.

Förbundets ekonomiska resultatet för året blev -39 tkr.

Norrlands nätverk för musikteater och dans

Nätverket förkortas NMD och är ett kommunalförbund med landstingen i Norrbotten, Västerbotten, Väs-

ternorrland och Jämtland. I NMD ingår en barn- och ungdomsoperaensemble inom Estrad Norr i Östersund, NorrDans i Härnösand, NorrlandsOperan i Umeå samt Piteå Kammaropera. NMDs huvuduppdrag är att medverka till att musikteater och dans blir tillgänglig för alla i Norrland. Den ekonomiska basen är ett statligt verksamhetsbidrag för ensemblernas turnéverksamhet. Under 2007 gav ensemblerna totalt 358 föreställningar som sågs av cirka 23 000 personer. Antalet besökta kommuner var 22. För att nå ut till ännu fler gavs publiken i ytterligare tolv kommuner möjlighet att ta del av ensemblernas föreställningar genom »bussning«. 2007 års resultat blev ett överskott på 0,085 mkr.

Finansiella samordningsförbund

I januari 2004 trädde lagen om finansiella samordningsförbund i kraft. Syftet är att ge medlemmarnas aktörer bättre möjlighet att samordna och prioritera gemensamma insatser och underlätta en effektiv resursanvändning för att öka den enskildes funktions- och arbetsförmåga.

För närvarande är landstinget medlem i sex samordningsförbund. Samordningsförbundet för psykiskt funktionshindrade i Jämtlands län, J-sam, samt Samordningsförbunden i Berg, Bräcke, Strömsund, Åre och Östersund.

Som exempel på förbundens arbete kan exempelvis ett ungdomsprogram i Bräcke nämnas och projektet Kom Vidare i Strömsund. Det sistnämnda ägs av landstinget och riktar sig till kvinnor med psykosomatiska besvär som utmattningssyndrom och liknande diagnoser. I Åre har förbundet i första läget riktat in sig på att stödja arbetslösa, ensamstående föräldrar till barn med behov av samordnade rehabiliteringsinsatser.

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2007

Revisionsberättelse för Jämtlands läns landsting

Org. nr 232100-0214

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat verksamheten under år 2007 inom landstingsstyrelsen, patientnämnden och fullmäktigeberedningarna för Folkhälsa, livsmiljö och kultur, Vård och rehabilitering samt Demokrati och länsutveckling. Vidare har vi granskat verksamheten inom den gemensamma nämnden mellan Jämtlands läns landsting och länets kommuner avseende samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter samt verksamheten inom den gemensamma nämnden mellan landstinget och Strömsunds kommun avseende Närvård Frostviken. Vi har även genom lekmannarevisorerna och de förtroendevalda revisorerna granskat verksamheten under det gångna året i företagen Länstrafiken i Jämtlands län AB, ALMI Företagspartner Jämtland AB, Landstingsbostäder i Jämtland AB och Stiftelsen Jämtlands läns Museum.

Styrelser, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll samt återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, kontroll och redovisning och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, landstingets revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Våra skrivelser och de sakkunnigas rapporter som avlämnats under året framgår av bifogade förteckning.

Till vår berättelse bifogas också de granskningsrapporter som lekmannarevisorerna enligt 10 kap. 5 § har lämnat för de ovan nämnda aktiebolagen samt revisionsberättelser för dessa bolag, Stiftelsen Jämtlands läns Museum och kommunalförbundet Norrlands Musik och Dansteater.

Vi överlämnar också en mera detaljerad skrivelse till landstingsstyrelsen över iakttagelser, synpunkter och förslag på åtgärder med anledning av granskningen av årsredovisningen för år 2007.

Patientnämnden

Revisionens inriktning och resultat

Vi har tagit del av nämndens redovisning av sin verksamhet för det gångna året. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot nämnden.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i Patientnämnden beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Gemensamma nämnden avseende upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom nämnden. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot nämnden.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i Gemensamma nämnden avseende upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Gemensamma nämnden avseende Närvård Frostviken

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom nämnden. Nämnden prognostiserade i samband med delårsbokslutet per 2007-08-31 ett underskott för år 2007 på 1 mkr och det redovisade underskottet per 2007-12-31 är 1 266 tkr. Någon närmare analys över ekonomin lämnar nämnden inte i sin verksamhetsberättelse och inte heller redovisas om på vilket sätt den ekonomiska situationen har avhandlats med de båda huvudmännen för verksamheten.

Ansvarsprövning

Trots våra iakttagelser tillstyrker vi att ledamöterna i Gemensamma nämnden avseende Närvård Frostviken beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2007

Beredningen för Folkhälsa, livsmiljö och kultur

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av beredningens protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom beredningen. Noterbart är att beredningen i sin verksamhetsberättelse inte redovisar resultatet av samtliga de mål och aktiviteter som återfinns i beredningens verksamhetsplan för år 2007.

Ansvarsprövning

Oaktat vår notering tillstyrker vi att ledamöterna i beredningen för Folkhälsa, livsmiljö och kultur beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Beredningen för Vård och rehabilitering

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av beredningens protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom beredningen. Noterbart är att beredningen i sin verksamhetsberättelse inte redovisar resultatet på ett fullt jämförbart sätt med de mål och aktiviteter som återfinns i beredningens verksamhetsplan för år 2007.

Ansvarsprövning

Oaktat vår notering tillstyrker vi att ledamöterna i beredningen för Vård och rehabilitering beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Beredningen för Demokrati och länsutveckling

Revisionens inriktning och resultat

Vi har genom att ta del av beredningens protokoll, verksamhetsberättelse och andra handlingar granskat verksamheten inom beredningen. Granskningen ger inte anledning till anmärkning mot beredningen.

Ansvarsprövning

Vi tillstyrker att ledamöterna i beredningen för Demokrati och länsutveckling beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Landstingsstyrelsen

Revisionens inriktning och resultat

I vår granskning av ändamålsenligheten och effektiviteten i landstingets verksamhet år 2007 har vi i första hand fokuserat på dels verksamheten ur ett medborgar- och patientperspektiv och dels på hur verksamheten styrs och följs upp.

Patient- och medborgarperspektivet har i första hand varit utgångspunkt för granskningarna av hur vårdgarantin tillämpas inom primärvården, om tillgången på vårdplatser inom specialistvården är ändamålsenlig för att kunna bedriva en god och effektiv vård samt om läkemedelsanvändningen i äldreården är säker och följs upp i tillräcklig omfattning.

Räkenskapsrevisionen har, utöver bokslutsgranskning, omfattat en granskning av om reglerna för hanteringen av mervärdesskatt och företagskort följs samt om den interna kontrollen är tillfredsställande i löne-, förråds- och tandvårdssystemen.

Resultatet av våra granskningar finns att ta del av i de rapporter som vi löpande har lämnat och som finns förtecknade i bilaga.

Granskningen av om landstingsstyrelsen har tillräcklig kontroll över landstingets verksamhet utgör en betydande del av den årliga granskningen. I vår granskning av styrelsens ledning och uppföljning av verksamheten under år 2007 gör vi följande iakttagelser och bedömningar.

Styrning och uppföljning av landstingets verksamhet och ekonomi

I samband med landstingsfullmäktiges beslut om landstingsplan för 2007–2009 gavs uppdrag till landstingsstyrelsen att fastställa uppdrag och verksamhetsområdesplaner för år 2007 med redovisning till fullmäktige i november 2006.

Efter tidigare ålägganden till förvaltningen om att redovisa seriösa och genomförbara handlingsplaner fastställde landstingsstyrelsen i februari 2007 verksamhetsområdenas verksamhetsplaner för år 2007. Styrelsen avisade samtidigt flera förslag från i första hand områden inom specialistvården som syftade till att åstadkomma balans mellan uppdrag och resurser. För de verksamhetsområden som därmed inte hade verksamhet och ekonomi i balans, uppdrog styrelsen till landstingsdirektören att »i samband med snabbprognos för mars månad till styrelsen inkomma med förslag till handlingsplaner för

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2007

att uppnå en ekonomi i balans».

Den handlingsplan som landstingsdirektören lämnade till landstingsstyrelsens sammanträde i april innehöll inte några områdesspecifika handlingsplaner. I stället lämnades en plan på generella besparingar på sammanlagt ca 40 mkr som då motsvarade det prognostiserade underskottet för år 2007. Underskottet för hela år 2007 hade beräknats redan i februari till ca 10 mkr och i mars till drygt 18 mkr. Besparingarna omfattade ett antal olika kostnadslag varav ungefär halva beloppet utgjordes av en minskning av arbetad tid.

I delårsbokslutet som behandlades av landstingsstyrelsen i juni 2007 uppges 11 av 18 verksamhetsområden prognostisera underskott. Specialistvårdens underskott beräknades till över 53 mkr. Styrelsen fastslår att samtliga verksamhetsområden skall fortsätta att anpassa verksamheten till redan fattade beslut i april och februari. Några ytterligare åtgärder beslutar inte styrelsen utan anger att »Utöver delårs- och årsbokslut följs verksamhetsområdenas resultat upp månadsvis med avseende på ekonomiskt utfall, arbetad tid och vårdgarantiåtaganden. Resultatet rapporteras vid styrelsemötena och styrelsen har därigenom löpande möjlighet att följa resultatet och vidta erforderliga åtgärder.»

Landstingsstyrelsen har vid de månadsvisa uppföljningarna inte vidtagit tillräckliga åtgärder trots att prognoserna från flera av specialistvårdens områden fortsatt visat på stora underskott.

Vid delårsbokslutet per augusti, som landstingsstyrelsen behandlar i slutet av september, redovisar 10 av 16 verksamhetsområden ett ekonomiskt utfall som är sämre än budget och specialistvården prognostiserar ett sammanlagt underskott för år 2007 på 59,8 mkr. De besparingsåtgärder som beslutades i april visar sig samtidigt endast ha resulterat i drygt 8 mkr inklusive att den arbetade tiden hade ökat i stället för att minska.

Delårsbokslutet resulterar inte heller i beslut om några ytterligare åtgärder. Styrelsen fastslår på nytt att verksamhetsområdena skall fortsätta anpassa verksamheten till tidigare fattade beslut samt att styrelsen inför år 2008 kommer att föreslå omdisponeringar mellan verksamhetsområdena så att uppdrag och ekonomi bättre balanseras. Vi kan sedermera notera att resultatet av dessa omdisponeringar medför ett sammanlagt resurstillskott till specialistvården på netto ca 7 mkr, medräknat allmänna ramjusteringar, rationaliseringskrav och prisjusteringar av tjänsterna från landstingsservice, så-

ledes cirka en tiondel av det underskott som var utfallet mot budget för år 2007.

Av årsredovisningen för år 2007 framgår att specialistvården har ett sammanlagt underskott mot budget på 68,0 mkr. Landstingets verksamhetsområden redovisar tillsammans ett underskott på mer än 23 mkr (exklusive centrala anslag för »finansiering»). Till följd av större skatteintäkter än beräknat och andra oförutsedda intäkter på 41,6 mkr kan landstinget för år 2007 ändå uppvisa en positiv förändring av det egna kapitalet på 42,5 mkr.

Som framgår ovan anser vi att det ekonomiska utfallet inte främst är en följd av landstingsstyrelsens styrning och uppföljning av verksamheten. Av styrelsens årsredovisning kan vidare utläsas att de av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen i viktiga avseenden inte är uppfyllda. Det gäller framförallt i betydande del vårdgarantin inom såväl primärvården som specialistvården men även andra viktiga mål i medborgarperspektivet såsom exempelvis förebyggande insatser och rehabiliteringen av strokepatienter.

Uppdrag och resurser inom i först hand specialistvården förefaller inte heller vara i balans inför år 2008 trots de omdisponeringar av medel som har vidtagits. Obalansen kan troligtvis inte i längden kompenseras av oförutsedda intäkter.

Vår slutsats är att landstingsstyrelsen inte har haft en tillfredsställande kontroll över verksamheten. Vi bedömer att det från styrelsens sida framdeles erfordras en mer aktiv ledning och uppföljning och att styrelsen ställer större krav på kvalitén på beslutsunderlag och återredovisningar från förvaltningen.

Resultatbedömning

Vi skall enligt kommunallagen, 9 kap 9a §, bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat.

Av vår beskrivning ovan och av landstingsstyrelsens årsredovisning framgår att verksamhetsmålen för år 2007 i flera fall endast delvis uppnåtts. De ekonomiska målen har dock för landstinget totalt i stort uppnåtts.

Det långsiktiga ekonomiska målet att verksamheten inte skall kosta mer än 98 procent av landstingets skatteintäkter och statsbidrag tycks dock inte under över-skådlig tid komma att uppnås. Målet, som också kan uttryckas som att den årliga ökningen av det egna kapitalet skall vara en viss procent av nettokostnaderna,

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2007

är enligt vår mening det viktigaste ekonomiska målet för en god ekonomiska hushållning och nödvändigt för att klara en egen finansiering av investeringar och en ökning av pensionsförpliktelserna. Landstingsplanens kortsiktiga mål för år 2007 om att kostnaderna får vara 100 procent av skatteintäkter och statsbidrag strider mot kommunallagen som föreskriver att budgeten skall upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Vår samlade bedömning är sålunda att det resultat som redovisas i årsredovisningen inte i alla delar är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat.

Ansvarsprövning

Mot bakgrund av våra ovan redovisade iakttagelser riktar vi, jämlikt kommunallagen 9 kap. 17 §, anmärkning mot landstingsstyrelsen med anledning av de beskrivna bristerna i styrelsens styrning och uppföljning av landstingets verksamhet.

Trots anmärkningen tillstyrker vi att ledamöterna i landstingsstyrelsen beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2007.

Godkännande av årsredovisningen

Den av landstingsstyrelsen överlämnade årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad enligt den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

I årsredovisningens redogörelse över landstingets ekonomiska ställning och resultat saknas liksom tidigare not eller upplysning också om följande förhållanden:

- Under kortfristiga skulder redovisas 14,7 mkr i projektmedel samt reserverade anslagsmedel som utgör egna medel och således borde ingå i eget kapital.

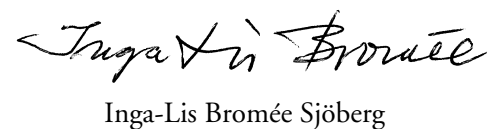
Årsredovisningen ger trots det ovan påpekade en i stort rättvisande bild av utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och landstingets ekonomiska ställning.

Med den av oss här lämnade upplysningen tillstyrker vi att årsredovisningen för år 2007 godkänns.

Jämtlands läns landstings revisorer

Mona Nyberg

Jöns Broström

Inga-Lis Bromée Sjöberg

Gusten Rolandsson

Mats El Kott

Gustaf Onilsgård

Eva Simonsson

ORDLISTA

Anläggningstillgång/Omsättningstillgång. Ett landsting har två sorters tillgångar, anläggningstillgångar och omsättningstillgångar.

Med anläggningstillgångar menas tillgång som är avsedd att stadigvarande brukas eller innehas i verksamheten. Följande olika typer av anläggningstillgångar existerar:

- materiella, t ex maskiner, inventarier och fastigheter
- finansiella, t ex aktier i dotterbolag
- immateriella, t ex goodwill, patent- och licensrättigheter

Med omsättningstillgångar menas tillgångar som inte är avsedda att stadigvarande brukas eller innehas i verksamheten exempelvis likvida medel, kundfordringar och varulager.

Avsättning är en skuld som är oviss när det gäller förfallotidpunkt eller belopp. Ett företag skall redovisa en avsättning i balansräkningen när det har ett åtagande för en inträffad händelse där det är troligt att det krävs ett utflöde av resurser för att reglera åtagandet och företaget kan göra en tillförlitlig uppskattning av beloppet. Om inte samtliga dessa villkor är uppfyllda, skall någon avsättning inte redovisas i balansräkningen. Exempel på avsättning är kostnaden för intjänade pensioner.

Eget kapital är värdet av ett företags tillgångar med avdrag för skulder och avsättningar. Om landstingets resultat är positivt ökar det egna kapitalet, medan ett negativt resultat minskar det egna kapitalet.

Extern intäkt/kostnad är intäkter eller kostnader som företaget har i relation till andra företag, organisationer eller privatpersoner.

Interna intäkter/kostnader är transaktioner mellan olika kostnadsställen eller enheter inom organisationen.

IB (Ingående balans) är värdet på tillgångar, skulder och eget kapital vid årets början.

Poster inom linjen Redovisningsbegrepp som innebär att ställda säkerheter och ansvarsförbindelser inte ska räknas in i balansräkningen utan redovisas inom linjen. Det betyder att de ska visas i anslutning till balansräkningen och att deras belopp inte ska räknas in i balansomslutningen.

Investering definieras inom landstinget som inköp av anläggningstillgångar såsom fastighet, utrustning eller maskiner med varaktighet över 3 år och ett inköpsvärde på minimum ett halvt basbelopp.

Landstingskoncernen är landstinget med dess förvaltning samt de aktiebolag, ekonomiska föreningar och stiftelser där landstinget har ett väsentligt inflytande.

Likvida medel är företagets penningtillgodohavanden i kontanter – kassa, postgiro, bank/bankgiro, men även utländska sedlar, erhållna checkar, postanvisningar och postväxlar som ännu inte lösts in. Ordet likviditet är en definition av företagets betalningsförmåga på kort sikt.

Nettokostnad är verksamhetens intäkter (avgifter och ersättningar) minus verksamhetens kostnader (personal, material, tjänster och avskrivningar). Nettokostnaden finansieras med skatter och generella statsbidrag.

Nyckeltal/nyckelindikatorer är ett sätt att genom jämförelsetal beskriva verksamheten och göra den jämförbar över tid och med andra företag. Nyckeltal används i samband med uppföljning för att bland annat mäta effektivitet vid resursanvändning. Exempel på nyckeltal är soliditet och likviditet.

Realisationsvinst (reavinst) är vinst som uppstår vid försäljning t ex vid fastighetsaffärer. Realisationsvinsten är försäljningsvärdet minus bokfört restvärde och eventuella försäljningsomkostnader.

Resultat är skillnaden mellan ett företags intäkter och kostnader under en viss period.

Resultaträkning är den uppställning som visar hur vinsten eller förlusten för perioden uppkommit.

Skuld. Åtagande att i framtiden betala eller på annat sätt fullgöra en ekonomisk förpliktelse till någon utomstående. Skulder som förfaller till betalning inom ett år benämns kortfristiga skulder, övriga skulder benämns långfristiga.

Soliditet betyder betalningsförmåga på lång sikt eller förmåga att stå emot förluster och konjunkturnedgångar. Soliditeten anger den del av landstingets tillgångar som finansierats med eget kapital (eget kapital/totalt kapital).

UB (Utgående balans) är värdet på tillgångar, skulder och eget kapital vid årets slut.

Jämtlands Läns Landsting

Besöksadress: Kyrkgatan 12, Östersund

Postadress: Box 654, 831 27 Östersund

Telefon: 063-15 30 00

Fax: 063-147515

E-post: jamtlands.lans.landsting@jll.se

Hemsida: www.jll.se